

พระพุทธศาสนา ในอนาคต

พระเทพดิลก

พระพุทธศาสนาในอนาคต

พระเทพดิลก (ระแบบ จิตตภาโณ)

วัดบวรนิเวศวิหาร

รวบรวม เรียบเรียง

คณะกรรมการจัดงาน

สัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาในเทศกาลวิสาขบูชา

จัดพิมพ์เพื่อการเผยแพร่เป็นธรรมบรณาการ

ในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ณ กรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์

๑๓-๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑

พุทธศาสนาในอนาคต
พระเทพดิลก (ระแบบ จิตตภาโณ)
รวบรวม เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : วิสาขบูชา ๒๕๕๑

ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย : ๕,๐๐๐ เล่ม

วัตถุประสงค์ศูนย์ฯ

๑. เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษไทยในการทำนุบำรุงส่งเสริมพุทธศาสนา ทั้งทางวิชาการ และปฏิบัติการ
๒. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม, ศีลธรรม, วัฒนธรรม, จารีตประเพณี อันดีงามตามหลักของพระพุทธศาสนา
๓. เพื่อบำเพ็ญประโยชน์สงเคราะห์แก่กุลปวงพุทธบริษัทอย่างทั่วถึง

ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

พระตำหนักกลาง วัดบวรนิเวศวิหาร บางลำภู กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๑-๒๑๓๙ โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๓๖๗๕

พิมพ์ที่ บริษัท แปดสิบเจ็ด (2545) จำกัด

นางจารุพรรณ วันทนทวี (พรศิวการพิมพ์) ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑๘๔/๑๐ ลาดพร้าว ๘๗ แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๓๙-๘๖๓๒, ๐๘-๙๗๙๖-๗๙๙๖ โทรสาร ๐-๒๕๓๐-๖๐๙๑

คำนำ

หนังสือเรื่อง "พระพุทธศาสนาในอนาคต" เล่มนี้ เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการปาฐกถาพิเศษที่ทางสำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร จัดขึ้นในช่วงของพรรษากาล เห็นว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจมาก เพราะตามปกติเราไม่ค่อยได้มองในรูปของประมาณการ อันเกิดจากการศึกษาติดตามข้อมูลจากอดีต ปัจจุบัน ประมวลมาประเมินสถานการณ์ในกรณีนั้นๆ ว่า กาลต่อไปควรจะเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เตรียมตนเอง องค์การ ให้มีความรู้พร้อมที่จะดำรงอยู่ และหาประโยชน์จากความเปลี่ยนแปลง ในรูปของการมีสติปัญญารู้เท่าทันสถานการณ์

หากเรามองไปที่พุทธจริยาของพระพุทธเจ้า ทรงทำงานสอดคล้องกับกาลทั้ง ๕ โดยเฉพาะในกรณีของธรรมชาติและสังคม พระพุทธศาสนาจึงสามารถหาประโยชน์จากทุกเรื่องในกาลทั้ง ๓ พึงเห็นพระพุทธปณิธานของพระพุทธเจ้าก่อนที่จะทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดท่านปัญจวัคคีย์ ซึ่งทรงตั้งไว้เป็น ๔ ประการหลัก คือ

๑. ให้พุทธบริษัทได้ศึกษา เรียนรู้พระสัทธรรมที่กาลต่อมาเรียกว่าพระไตรปิฎก

๒. ให้พุทธบริษัทที่ผ่านการศึกษามาแล้ว น้อมนำเอาพระสัทธรรมเหล่านั้นมาประพฤติปฏิบัติ

๓. ให้พุทธบริษัทที่ผ่านการศึกษา การประพฤติปฏิบัติมาแล้ว ย่อมได้สัมผัสผลจากการศึกษา การปฏิบัติตามสมควรแก่กรณี

มีจิตเมตตา เอ็นดู นำเอาธรรมเหล่านั้นไปเผยแผ่ชี้แจงแสดงแก่
คนอื่นด้วยความเมตตากรุณาต่อเขา ให้มีความเข้าใจในองค์ธรรม
และมีความบริสุทธิ์ใจทั้งต่อตนเอง คนฟัง และพระธรรมวินัย

๔. ยามใดที่มีศาสนภัยเกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะต่อ
ศาสนบุคคล ศาสนธรรม ศาสนสถาน ศาสนพิธี พุทธบริษัท
จะต้องมีความตื่นตัวมีความพร้อมที่จะป้องกัน แก้ไข ขจัดปัญหา
นั้นออกไป

พึงเห็นว่าทุกข้อมีอาการที่ต่อเนื่องกัน ทั้งอดีต ปัจจุบัน และ
อนาคต และมีการหมุนวนเนื่องกันไป หากพุทธบริษัทในแต่ละ
ยุคแต่ละสมัย มีการตระเตรียมรับมือขัดขบต่อการดำรงอยู่อย่าง
มั่นคงของพระพุทธศาสนา

ดังนั้น แม้ในกาลอนาคต การขับเคลื่อนพระพุทธศาสนา
ก็คงอยู่ในโครงสร้างของพระพุทธปณิธาน ๔ ประการดังกล่าว แต่
สังขารทั้งหลายเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา การ
นำสืบพระพุทธศาสนาผ่านความเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจปฏิเสธได้
นั้น จึงมีความจำเป็นที่ศาสนบุคคล ทั้งฝ่ายบรรพชิต และฝ่าย
คฤหัสถ์ จะต้องมีความตื่นตัว โดยไม่ตื่นเด่น แต่ปลุกตนเองให้
ตื่นด้วยปัญญา สมฐานะของความเป็นพุทธบุคคล ที่แปลว่าผู้รู้
ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

การบริหารจัดการเรื่องอะไรก็ตาม แม้แต่กายนครคือชีวิต
ของบุคคลแต่ละคน ในความเป็นจริงแล้วคือ การดำเนินไปตาม
โครงสร้างของสัมมาวายามะ ความพยายามในทางที่ชอบ กอปร
ด้วยศรัทธา ปัญญา สติที่ไม่อาจขาดได้โดยต้องมีความชัดเจน
ต่อสถานการณ์นั้นๆ ว่า

อะไร ควรแก้การป้องกัน ในกรณีที่เป็นปัญหา อันตราย เหล่านี้มันมีเค้าจะเกิดขึ้น จะต้องพยายามป้องกันอันตรายเหล่านั้น ให้ได้

อะไร ควรขจัด บำบัด อันเป็นกรณีของปัญหา อุปสรรค ภัยอันตรายปรากฏตัวแล้ว จะต้องมีความฉลาดสามารถในการ ขจัดปัญหา เป็นต้น เหล่านี้มันออกไปหรือลดความรุนแรงลง

อะไร ควรบำรุง ในกรณีของกุศลกรรม บุญ ศีลธรรม ความดีประการต่างๆ จะต้องพยายามสร้างสรรค์ พัฒนาให้มีความเจริญไพบุลย์มากยิ่งขึ้น

อะไร ควรแก้การรักษา อันหมายถึงความดีงาม อាកารที่ ปราศจากเวร ภัย อันตราย คุณธรรม ศีลธรรมที่ตนสามารถ ประพฤติปฏิบัติได้อยู่แล้ว ให้พยายามรักษาสิ่งดีงามเหล่านั้นเอาไว้ให้มากยิ่งขึ้นไป

การนำเสนอเรื่อง พระพุทธศาสนาในอนาคต จึงคาดหมายที่จะเห็นองค์กรพุทธบริษัทฝ่าย แสดงความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีวิจรรย์ญาณเห็นการณ์ไกล อาศัยประโยชน์จากฐานะของตน ด้วยการเข้าถึงเหตุผลในกรณีนั้นแล้วใช้ความรู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลเทศะ กลุ่มคนบุคคลที่แม้จะเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไร ก็คงไม่เปลี่ยนแปลงจากความเป็นคน ทุกคนจึงควรตระหนักว่า การอุบัติของพระพุทธเจ้าหาใช่เรื่องที่เกิดขึ้นได้ง่ายๆ ไม่ เพราะทรงเป็นเอกบุคคคล ที่เกิดมาในโอกาสพิเศษจริง ดังที่ ทรงแสดงไว้ในเอกนิบาต อังคุดตรนิกายว่า

“เอกบุคคคล เมื่อบังเกิดขึ้นในโลก ย่อมบังเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่คนเป็นอันมาก เพื่อประโยชน์ เพื่อ

แก้กฏ เพื่อความสุขแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย เพื่ออนุเคราะห์
ต่อชาวโลก เอกบุคลคนนั้นคือพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า”

ในความเป็นจริงแล้ว อากาการตื่นตัวอย่างหนึ่งในวงการต่างๆ
คือ การเตรียมพร้อม เตรียมพร้อมเพื่ออะไร เพื่อป้องกัน ขจัด
บำรุง รักษา ตามสมควรแก่กรณีดังกล่าว

เนื่องจากศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย
ได้ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานในการจัดงานสัปดาห์ส่งเสริม
พระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวิสาขบูชา สืบเนื่องกันมาตั้งแต่
ปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ แล้ว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ นี้ก็เป็นเช่นเดิม
เพียงแต่มีเหตุขัดข้องในด้านสถานที่คือบริเวณทลห้องสนามหลวง
ที่ต้องใช้เป็นสถานที่ถวายพระเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

สถานที่จัดงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาในปี ๒๕๕๑
จึงต้องย้ายไปขอใช้สถานที่ของทหาร คือกรมทหารราบที่ ๑๑
รักษาพระองค์ เขตบางเขน โดยเริ่มงานจากวันที่ ๑๓ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๕๕๑ ไปจบลงในตอนกลางคืนของวันวิสาขบูชาคือ
วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ หลังจากอัญเชิญพระบรม-
สารีริกธาตุหรือพระธาตุหลวง กลับคืนวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ในการนี้คณะกรรมการจัดงานในแต่ละปี ได้มอบหมายให้
เลขาธิการศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย รับผิดชอบ
การจัดทำหนังสือธรรมะ เผยแพร่เป็นธรรมทาน แต่ท่านที่เข้าร่วม
กิจกรรมวิสาขบูชา สืบเนื่องกันมาทุกปี ในปีนี้ได้จัดทำหนังสือ
ขนาดแตกต่างกัน ๔ เรื่อง

เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา
พุทธธรรมนำทาง
พระพุทธศาสนาในอนาคต
ธรรมะมาลัย

ด้วยความคาดหมายว่า หากท่านที่รับมาได้อ่านจะรับ
ความรู้ ความเข้าใจ ความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยมากขึ้น
ตามสมควร

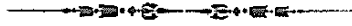
ขอความเจริญงอกงามไพบุลย์ในธรรมจะมีแต่ทุกท่านที่มี
ส่วนร่วมในการบำเพ็ญกุศลเป็นไตรรัตนบูชา เนื่องในเทศกาล
วิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยทั่วกัน

พระเทพดิลก (ระแบบ จิตยาโณ)
เลขาธิการศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย
วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๓-๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑

สารบัญ

พระพุทธศาสนาในอนาคต.....	๑
ความจริงที่ควรมอง.....	๑๑
เมื่อเราต้องหันเหดูหันการณื.....	๑๙

พระพุทธศาสนาในอนาคต

การมองอนาคตพระพุทธศาสนาในลักษณะนี้เป็นการมองพระพุทธศาสนาโดยประมาณการณ์ คาดหมาย จากการศึกษาสถานการณ์พระพุทธศาสนาในอดีตและปัจจุบัน แล้วเชื่อมโยงไปสู่อนาคตว่า โอกาสต่อไปจะเป็นอย่างไร? ตามปกติในวงการศึกษามองของเราไม่ค่อยประมาณการณ์สู่อนาคต มักมองอดีตมาหยุดอยู่ที่ปัจจุบันโดยมาก การศึกษาในแนวนี้ต้องใช้ข้อมูลในด้านต่างๆ ซึ่งก็คงไม่ใช่ ๑๐๐% ย่อมมีผิดพลาดอยู่บ้าง เพราะเงื่อนไขปัจจัยต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การมองนั้นจะมองผ่านองค์กรบริหาร ในปัจจุบันถ้ามีการปรับเปลี่ยนในจุดนี้ สิ่งที่คาดหมายไว้คงเปลี่ยนไปในทางที่ดีหรือไม่ดีเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ดังนั้น การมองพระพุทธศาสนาจะต้องมองตามกระแสโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ยุคข้อมูลข่าวสาร การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเมืองไทย มักเผยแผ่โดยยึดติดในรูปแบบ ไม่ยอมขยับเขยื้อน ไม่ยอมปรับองค์กร ไม่ยอมพัฒนาวิธีการ แต่ละเรื่องเคยเป็นมาอย่างไรเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ก็คงเป็นอยู่อย่างนั้น

ในขณะที่การทำงานด้านศาสนาในสายอื่นๆ เขามีการเคลื่อนไหวในเชิงรุกและรุกหนัก มีการปรับวิธีการ มีการจัดองค์กรใหม่ เมื่อศึกษาถึงวิธีการในการเผยแผ่ศาสนาของเขา บางคราวมีการสัมมนาใหญ่ ระดมความคิดทรัพยากรมนุษย์มาจากส่วนต่างๆ ของโลก อย่างสมัชชชาวาทิกันของศาสนาคริสต์ที่ประชุมกันเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๐๗ ใช้เวลา ๓ ปี มีคนร่วมประชุมเป็นหมื่น แต่ละฝ่ายได้มีการศึกษาปัญหาสาเหตุของปัญหาในแต่ละส่วนที่ท่านเหล่านั้นรับผิดชอบอยู่ มีการสัมมนากลุ่มย่อยๆ แล้วเอาข้อมูลเหล่านั้นมาสัมมนา เรียกว่า สมัชชชาวาทิกันเคาน์ซิลทู ได้มีการปรับแผนในการเผยแผ่ศาสนามุ่งมั่นขยันและปรับเป็นการเฉพาะถิ่นเฉพาะทวีป โดยอาศัยเงื่อนไขและปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเหล่านั้น ในขณะที่เดียวกันก็ตั้งเอารูปแบบของการทำงาน ขององค์กรอื่นๆ เช่น

การเผยแผ่ลัทธิของคอมมิวนิสต์ ตอนที่บาทหลวงประชุมกันที่สิงคโปร์ เพื่อวางแผนในแถบเอเชีย จะมีลักษณะกระหายของคอมมิวนิสต์เต็มรูป เพียงแต่ใช้เป็นเรื่องของศาสนาเท่านั้น วิธีดำเนินงานในการเผยแผ่ประชาสัมพันธ์เข้าหากลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการแบบเดียวกับคอมมิวนิสต์ทำ เขาทำงานในแนวรุกตลอด พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนองค์กร หลักการและวิธีการในการทำงาน บางทีจะเน้นที่พระนางมาเรีย บางทีก็เน้นที่การถูกตรึงไม้กางเขนของพระเยซู บางทีก็เน้นในเรื่องโลกจะแตก วิธีการเน้นจะเน้นแตกต่างกันโดยศึกษาความนึกคิด

ของบุคคลในแต่ละยุค หมายความว่า การนำเสนอหลักคำสอนในศาสนาคริสต์ แต่จะมองปัญหาสังคมก่อนเพื่อให้สามารถสื่อสารติดต่อกันได้

..... องค์การสหประชาชาติเคยมองว่า ในโอกาสต่อไปศาสนาที่มีศาสนิกมากที่สุดคือ ศาสนาอิสลาม จะมีประชากรของศาสนาเพิ่มขึ้น การเคลื่อนไหวขององค์กรถึงแม้จะคงเนื้อหา รูปแบบเดิมอยู่ เพราะศาสนาอิสลามเป็นแนวอนุรักษ์นิยมที่ค่อนข้างเคร่งครัดไม่ค่อยยอมปรับเปลี่ยนอะไร แม้ใครท้วงติงคัมภีร์อัลกุรอานบางกรณีตัดสินประหารกันเลย แต่ในขณะเดียวกันการเพิ่มของเขาเป็นการรุกทางการเมืองและระเบิดประชากร ในขณะที่ศาสนาอื่นๆ มีการคุมกำเนิดและวางแผนครอบครัว แต่ศาสนาอิสลาม ศาสนาฮินดูถือว่าการมีลูกมากๆ เป็นที่โปรดปรานของพระผู้เป็นเจ้า ฮินดูเชื่อว่าลูกจะเป็นผู้ปดประตุนรกให้แก่พ่อแม่ การคุมกำเนิดจึงถือเป็นการฝ่าฝืนโองการของพระผู้เป็นเจ้า และบางพวกเชื่อว่าเมื่อเกิดลูกมากๆ แล้ว พระผู้เป็นเจ้าจะเลี้ยงเอง

..... ดังนั้น ตัวเลขความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ศาสนาอิสลามจึงเพิ่มขึ้นโดยลำดับ การเคลื่อนไหวของอิสลามโดยเฉพาะองค์กรดาวะโลก เป็นองค์กรในการเผยแผ่ศาสนาในรูปกระบวนการที่ยิ่งใหญ่มวกๆ ประชุมที่เมืองไทยมีคนเข้าฟังเป็นแสนๆ เคยประชุมที่มินบุรี ประชุมที่ค่ายสิรินธร จังหวัดปัตตานี ประชุมที่ภาคใต้ถึง ๒ ครั้ง แต่ละคราวมีคนเข้าร่วมการประชุมเป็นแสนๆ ประชุมอยู่หลายวัน องค์กรเหล่านี้เวลา

เขาเคลื่อนไหวน้ำจะเคลื่อนไหวในเชิงรุก และแทรกซึมเข้าไปในลักษณะของน้ำไหล คือซึมเข้าไปเรื่อยๆ ในสถานที่ต่างๆ

ส่วนองค์การพระพุทธศาสนาเป็นองค์กรที่มีความเคลื่อนไหวค่อนข้างล่าช้า การเผยแพร่เน้นแนวร่นกับแนวรับและตั้งหลักอยู่แต่ภายในวัด ทำงานในลักษณะคล้ายๆ ดักไซ้ ดักลอบ ดักจวน ในขณะที่เขาใช้จวนลากันแล้ว เราก็ยังใช้วิธีดักจวนอยู่เหมือนเดิม คอยปลาทาบอดตลอดโพงพาง แนวนี้ก็จะเห็นได้ชัดว่า ถ้าขึ้นอยู่ในลักษณะนี้โอกาสที่พระพุทธศาสนาจะแพร่หลายออกไปกว้างขวาง และจำนวนศาสนิกเพิ่มขึ้นค่อนข้างยาก ถึงแม้จะเพิ่มขึ้นก็จะเพิ่มขึ้นไม่มาก เว้นไว้แต่ว่ามี การชี้ นำ จาก ส่วน เบื้อง สูง คือ องค์การสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติเคยประชุมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ หลังไปเข้ามามีเมืองไทย ๑ ปี เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์วิกฤตโลกในยุคนั้น และมองแบบทศวรรษเหมือนกันเขาบอกว่า

ในโอกาสต่อไป โลกจะประสบปัญหาระเบิดประชากรอย่างรุนแรง และการผลิตอาหารไม่ทันกับการเพิ่มขึ้นของประชากร ในที่สุดจะเกิดปัญหาวิกฤตขนาดใหญ่ ที่พร้อมจะแตกกิ่งก้านสาขาออกไปคือ ปัญหาวิกฤตทางจิต ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาอาการทางจิตประสาท ปัญหาความเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหาอะไรต่อมิอะไรเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากความวิกฤตทางจิตคนเหล่านั้นเป็นสมาชิกทางสังคม เมื่อมีกันมากเข้าก็เป็นการวิกฤตทางวิญญูณของคนส่วนรวม ลักษณะทางสังคมก็จะมี ความสับสนเพราะวิกฤตต่างๆ เหล่านั้น

จะเห็นว่าแนวความคิดนี้มีลักษณะโน้มเอียง เราเห็นได้ว่าเกณฑ์ต่างๆ ที่ยึดถือกันเป็นความถูกต้องจะถูกปฏิเสธจากคนรุ่นใหม่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยรับสั่งเมื่อตอนประชุมใหญ่พุทธสมาคมที่ราชอาณาจักรที่จังหวัดเชียงใหม่ความว่า “สิ่งดีๆ ต่างๆ โบราณท่านเคยยึดถือและถือสารกันมาอย่างพิสูจน์ทดสอบ ได้รับผลกันมาในแต่ละยุคแต่ละสมัย แต่คนรุ่นใหม่กลับปฏิเสธสิ่งดีๆ เหล่านั้น ไปยึดถือประเพณีปฏิบัติในสิ่งที่สร้างปัญหาต้องทะยอยแก้ปัญหากันไม่รู้จบ แม้แต่แนวคิดในการแก้ปัญหาที่เราใช้ในปัจจุบัน”

เราจะเห็นว่าเป็นการแก้ปัญหาที่เหมือนกับคันกั๊กแกผลที่ค้นพบวดหัวทนายหม่อง คันขึ้นมากก็แก คันต่อไปก็แกกันต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่ได้คิดหาตัวสมุทัย หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง แนวความคิดที่เรียกว่า **เป็นการต่อสู้ระหว่างความถูกต้องกับความถูกใจมีมากขึ้น**

แสดงว่ากลุ่มคนที่รวมกลุ่มกันได้มากๆ ใช้เงื่อนไขของตัวเองชี้้นำความคิด ให้สังคมเห็นคล้อยตามต่างๆ ที่การกระทำเหล่านั้นเมื่อเอากฎเกณฑ์ เอากฎหมาย เอาศีลธรรม เอารัฐธรรมนูญมาเทียบ ผิดทั้งกฎหมาย ผิดทั้งศีลธรรม ผิดทั้งรัฐธรรมนูญ แต่พอดีเป็นมวลชนจำนวนมาก อาศัยการหลอกลวงการใช้สื่อต่างๆ อย่างที่เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕ จะเห็นว่าเป็นการสร้างเงื่อนไขให้สังคมเกิดความสับสนโดยหลอกลวงว่า มีการฆ่าคนจำนวนมากใช้เอกสารหลอกลวง

ต่างๆ มากมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเลย พอมีพระบรมราชโองการประกาศออกมา ก็ทรงรังเกียจตั้งแต่หัวค่ำแล้ว เขาต่อต้านใครก็เป็น การต่อต้านพระบรมราชโองการใช่ไหม? ไม่ใช่ต่อต้านปัจเจกชน แต่เป็นการต่อต้านพระบรมราชโองการ

ถ้ามองในแง่กฎหมายรัฐธรรมนูญจริงๆ ก็ไม่ถูกต้อง แต่อาศัยจำนวนคนมากและคุมสื่อสารต่างๆ เอาไว้ได้ สื่อสารที่เป็นหลักของรัฐเองก็ไม่สามารถชี้แจงให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องได้ ในที่สุดก็ออกมาอย่างที่เรเห็นแนวเหล่านี้แพร่กระจายกันมาเรื่อยๆ

มาถึงยุคปัจจุบัน จะพบว่า การพยายามใช้กลุ่มคนที่รวมกลุ่มกัน เพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งมาบังคับชี้ นำความคิดของสังคมให้เห็นตาม คล้อยตามพวกตัวเอง มีกระแสสูงขึ้นไป บางคราวพอถึงจุดหนึ่งก็ว่า ยุติธรรม ไม่รู้จะนำอะไรมาเป็นคำตอบ คำว่า ยุติธรรม ใช้ไม่ได้ เพราะกฎหมายก็ไม่ยอมรับ กฎเกณฑ์ ศีลธรรมก็ไม่ยอมรับ สังคมก็ไม่ยอมรับ กลายเป็นการต่อสู้ระหว่างความถูกต้องกับความถูกต้องใจ จนความถูกต้องของกลุ่มคนจำนวนมากกลายเป็นประชาตติที่ถือว่าเป็นความถูกต้องในที่สุดก็หาข้อยุติไม่ได้

ในปัจจุบันลองเอานักวิชาการหรือนักการเมืองก็ได้ มาให้นิยามคำว่า

ประชาธิปไตยคืออะไร?

คำนี้คำเดียวให้นิยามกัน ร้อยทั้งร้อยจะต้องขัดแย้งกันเอง เสรีแล้วเอาหัวข้อนิยามมาอภิปรายก็ทะเลาะกัน เพราะ

สาเหตุจริงๆ เราหาบทนิยามไม่ได้ว่า คำว่า ประชาธิปไตยคืออะไร? เพราะนักประชาธิปไตยจริงๆ ก็นิยามเอาไว้ตั้ง ๓๐๐ กว่านัย พวกนั้นเองยังเถียงกันอยู่ในปัจจุบันว่า อะไรคือประชาธิปไตย ในขณะที่อเมริกาบอกว่า เขาเป็นประชาธิปไตย อังกฤษก็ว่าเป็นประชาธิปไตย ฝรั่งเศสก็ว่าปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย แต่ ๓ ประเทศนี้กลับมีระบอบการปกครองไม่เหมือนกันมีวิธีการจัดองค์กรแตกต่างกันบางทีก็ขัดแย้งกัน

ปัญหาเหล่านี้คือสิ่งที่เรามองเห็นได้จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เรามองแนวการเกาะกลุ่มซึ่งจะเห็นได้ว่าสิ่งทั้งหลายเวลานี้ จะมีการเกาะกลุ่มกันที่ออกมาเป็นรูปเครือข่ายอะไร เครือมาบุญครองก็ดี เครือซีเมนต์ไทยก็ดี เป็นกลุ่มที่เฉลี่ยผลประโยชน์ร่วมกันเป็นกลุ่มธุรกิจ จุดหนึ่งกระแสสังคมที่เราสืบต่อมา เป็นเวลานานได้ให้ความสำคัญแก่เศรษฐกิจของบุคคล คนมีสถานะทางเศรษฐกิจดีก็ได้สถานะทางการเมือง ทางทหาร ทางสังคม ได้เป็นท่านผู้มีเกียรติ ท่านผู้มีเกียรติในที่นี้คือ คนรวย

ให้ลองสังเกต คติความนิยมของคนจากหนังสือ High Class เปิดดูก็คือ คนรวย ไม่ใช่คนดีมีศีลธรรมตามค่านิยมจริงๆ ที่เราเคยยึดถือกันมา สังคมกลับยอมรับกันในจุดนี้ คือกลุ่มที่จัดสรรผลประโยชน์กันในทางธุรกิจและมีโอกาสจะครอบงำความคิดทางสังคม เพราะยุคสังคมสารสนเทศ ใครยึดครองสื่อสารมวลชน ชี้นำความคิดทางสังคมได้ก็ครอบงำสังคมได้แล้ว ใครจะสามารถยึดกุมสื่อสารมวลชนได้

นอกจากคนรวย เพราะแต่ละอย่างแต่ละจุดต้องใช้เงิน
ทั้งนั้น กลุ่มเหล่านี้จึงเป็นกลุ่มที่มีพลังอำนาจทุกเรื่องใน
ชาติบ้านเมือง

เมื่อก่อนเราเคยมองว่า ถ้าใครมือหนึ่งถือถุงเงินกับมือ
หนึ่งถือปืนแล้ว จะสามารถครองโลกได้

ความคิดนั้นปัจจุบันคงต้องเปลี่ยนว่า ใครถือเงินกับถือ
สื่อสารมวลชนไว้ในกำมือได้ ก็ครองโลกได้ โดยไม่จำเป็นต้อง
ใช้อาวุธ

เห็นได้ว่าสงครามแนวใช้อาวุธก็จะน้อยลงไป แต่จะต่อสู้
กันด้วยข้อมูลข่าวสารหักล้างได้ต่อกัน ใครสามารถใช้ข้อมูล
จะลับสนออย่างไรก็ตามอยู่ที่เงื่อนไขสังคมว่า สังคมได้ศึกษา
เล่าเรียนในแนวใด เขาสามารถเข้าใจด้วยสื่ออย่างไร ถ้าเรา
ฉลาดในการใช้สื่อ ก็สามารถยึดกุมความคิดของสังคมไว้ได้
เมื่อมองถึงแนวอื่น เช่น แนวโบราณที่เขาใช้ในทางการเมือง
โดยให้การแต่งงาน

ด้านครอบครัว มองที่การแต่งงาน คือการเฉลี่ยอำนาจ
เฉลี่ยผลประโยชน์กัน พอได้ลูกก็แยกกระจายออกไปเป็นหัว
เมืองร้อยเอ็ดครองบ้านครองเมือง พวกนี้ก็เป็นใหญ่ในสังคม
ครอบงำความคิด สังคมสร้างเงื่อนไขต่างๆ ขึ้นมา ตนพวก
ตนใหญ่ทั้งนั้น ได้ประโยชน์จากสังคมทั้งนั้น คนอื่นไม่มีสิทธิ์
ที่จะชี้แจงอธิบายอะไร ใครลงทุนเสียเงินเสียทองจำนวน
มหาศาล ก็พูดจาอะไรได้

ด้านการเมือง ก็มีลักษณะอย่างนั้น คือเป็นการร่วมมือของกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลาย นักการเมืองที่มีอุดมการณ์จริงๆ จะหายากขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะกิจกรรมทางการเมืองนั้น คนยังไม่ค่อยเข้าใจความสำคัญของการเมือง ทำให้นักการเมืองต้องใช้เงินมากโดยลำดับ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่โรคร้อยเอ็ดระบาดเป็นต้นมาและไม่ได้ลดลงไป เมื่อก่อนอยู่แถวๆ ร้อยเอ็ด ต่อมากระจายครอบคลุมพื้นที่แถวภาคอีสาน เดี่ยวนี้ระบาดลงมาถึงนราธิวาสแล้ว เพราะทุกพื้นที่ต้องใช้เงินเป็นเครื่องประกอบในการเลือกตั้ง และได้แพร่หลายออกไปจนถึงในที่บางแห่งถามว่าท่านมีนโยบายอย่างไร? พุดไปพุดมานโยบายว่าสีม่วงหรือสีชมพู เพื่อแสดงว่าจะให้เงิน ๕๐๐ บาท หรือให้เงิน ๑๐๐ บาท นั่นคือ สิ่งชี้ให้เห็นว่า

เงินเป็นพลัง เป็นอำนาจ เป็นเจ้าอำนาจที่จะครอบงำความคิดของสังคม ไม่ว่าจะอยู่ที่มือใครก็ตาม

ด้านศาสนา มาถึงแนวความคิดทางด้านศาสนา ถ้าเราศึกษาย้อนอดีตประมาณ ๒๐ ปี หรือแม้จะหลายปีมาแล้ว องค์การศาสนาที่เกิดขึ้นใหม่มี ๒ องค์การที่กลายเป็นแบบอย่างของคนในรุ่นหลัง เมื่อมองกลับไปที่ศาสนาซิกข์ ท่านคุรุณา-นักเทพ ความจริงท่านไม่ได้ตรัสรู้อะไรหรอก แต่ท่านต้องการจะประสานประโยชน์ เพราะว่าในชมพูทวีปหรือประเทศอินเดียมีการต่อสู้ทางศาสนาสูง ทำอย่างไรจะหล่อหลอมศาสนาทั้งหลายได้ ท่านจึงนำเอาจุดเด่นของศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลาม ๓ ศาสนา นำเข้ามาผสมกัน โดยเปลี่ยน

ชื่อพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าเสียใหม่ เปลี่ยนชื่อพระคัมภีร์เสียใหม่ เนื้อหาสารัตถะความจริงมีกระจายอยู่ สามารถใช้วิธีการของค่างวางไปเจอกับนก ก็ใช้ปีกแสดงได้ ไปเจอกับหนู ก็ใช้หูแสดงเข้าเป็นพวกกับใครก็ได้ จุดที่ใช้ในการนำเสนอเพื่อเอาตัวเองเข้าไปเป็นพวกเขา จะใช้แตกต่างกัน จากนั้นมาก็มีสถาสนาบาไฮ ซึ่งก็มีแนวนี้ คือพยายามที่จะดึงเอาศาสนาคริสต์ทั้งโรมันคาทอลิก ทั้งโปรเตสแตนต์ ทั้งศาสนาอิวคือศาสนายูดาเย เข้าผสมเฉพาะจุดเด่นที่สอดคล้องเฉพาะยุคสมัย กลายเป็นแม่แบบในการเผยแพร่ศาสนา

ต่อมาจนถึงยุคของมอร์ม่อน เกิดขึ้นที่เมืองยูทาห์ มอร์ม่อนใช้แนวผลงานดึงเอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับพระเยซู ไปพบคัมภีร์ฝังอยู่เป็นตัวเด่น จริงๆ บอกว่าตนได้ติดต่อกับพระผู้เป็นเจ้าของด้วย จะเห็นว่า ใช้ติดต่อทั้งสองทาง ใช้ตัวเองและใช้พระเยซูเป็นหลัก บอกว่าตัวเอง ได้รับคำสั่งจากพระผู้เป็นเจ้าของให้เผยแพร่ศาสนา คำสอนของเขาบอกว่าชุดพบที่ภูเขา เป็นคัมภีร์ที่บริสุทธิ์ ในที่สุดจะเห็นว่าการจัดองค์กรศาสนาของมอร์ม่อนเป็นการจัดในแนวของสมาชิก หมายความว่าใช้ระบบการแตกเซลล์แบบอะมีบ่า จาก ๑ เป็น ๑๐ แนวนี้เป็นแบบคอมมิวนิสต์ แล้วไหลมาสู่ประเทศไทย อย่างน้อยเวลานี้มี ๒-๓ แห่งที่ใช้ระบบแตกเซลล์ และมีการเผยแพร่กันอย่างกว้างขวางเพื่อเพิ่มศาสนิก

ความจริงที่ควรมอง

ปัญหาที่น่าหวังใยและพิจารณาให้รอบคอบว่า

ถ้าพระพุทธศาสนายังอยู่อย่างนี้?

คณะสงฆ์ทำงานในลักษณะนี้ตลอดไป?

พระพุทธศาสนาก็จะเฉาตายไปเอง

เพราะว่า คนยุคใหม่เราปรับคลื่นติดต่อกับเขาไม่ได้ พระพุทธศาสนาในคนแต่ละยุคต้องรับภาระพระพุทธศาสนาต่อไป แต่ว่าวิธีจัดการของเรายังใช้รูปแบบเดิม ดำเนินการตามแนวเดิมมาตลอด

นิกายมอรั่มอนสมาธิกแต่ละคนต้องใช้เงินบำรุงองค์กรรมของศาสนา เป็นภาษีที่ตายตัว รายได้ ๑๐๐ ก็ให้ ๑๐ บาท ยังเพิ่มเติมจากส่วนอื่น แต่ว่ารายได้ ๑๐% ต้องให้โบสถ์ไปก่อน ทำให้โบสถ์เป็นที่รวมของเงินมหาศาล เขาใช้เงินนี้เผยแพร่ศาสนาจากองค์กรรมหนึ่งก็ขยายไปอีกองค์กรรมหนึ่ง เพราะเงินที่เขาบริจาคกลายเป็นจำนวนเงินมหาศาลจริงๆ ทั้งๆ ที่สมาธิกมีเป็นจำนวนล้านเท่านั้น แต่อย่าลืมว่าเปอร์เซ็นต์รายได้มาก สมาธิกเป็นคนระดับนักการเมืองระดับเศรษฐกิจก็มาก นิกายมอรั่มอนปรับตัวได้ดีสอดคล้องกับยุคสมัย มีการเคลื่อนไหวในเมืองไทย คือพวกสิทธิชนยุคสุดท้าย คนไทยเคยตื่นตื่นกันพักหนึ่ง เพราะว่าเขาสะอาดสะอ้าน พุดจาสุภาพอ่อนโยนเป็นผู้ดี สร้างคนเป็นผู้ดี ไม่ใช่ชอมช่อแบบสันตือโคก

พระพุทธศาสนาในอนาคต

แต่เป็นแนวธรรมกายที่ไหลเข้าสู่เมืองไทย จริงๆ แนวของธรรมกายมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม มีการจัดแสงสีจัดสรรคสถานที่ที่สรรที่งามเฝ้าใจ มีดนตรีคลอสร้างคามฮึกเหิมตลอด

ตัวอย่างต่างๆ นี้จะเห็นว่า มหาฤาษีประสบความสำเร็จที่อเมริกาที่ถูกจับไปแล้ว ก็ใช้แนวเดียวกับมอร์ม่อน ลัทธิตี๋ียงมันมูนที่เข้ามาเผยแพร่ในเมืองไทยก็ใช้แนวเดียวกับมอร์ม่อน คือใช้วิธีแตกสมาธิ ๑ เป็น ๒๐ เลย แทนที่จะเป็น ๑ เป็น ๑๐ เร็วมาก เด็กเหล่านั้นทำงานหาเงินให้เขา ทุกคนหาเงินให้ เงินจะมากหรือน้อยก็ตามคนทำงานหลายคนเขาทำงานแล้วนำเงินมารวมอยู่ที่คนๆ เดียว คนนั้นก็รวยเหมือนกัน ทำให้ลัทธิตี๋ียงมันมูน มีบริษัทต่างๆ อยู่ ๑๒๑ บริษัท จากตัวเลขนี้มีมา ๔-๕ ปีแล้ว

นั่นคือ แนวทางของศาสนาแนวใหม่จะเพิ่มศาสนิกได้เร็วเพราะว่า ใช้แนวรุกเข้าไปคลุกคลีกับชาวบ้าน เข้าเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกันก่อน ในตอนต้นจะไม่พูดเรื่องศาสนา เข้าร่วมในแนวสังคมสงเคราะห์ ซึ่งก็ตรงกับปัญหาของโลกที่ว่า

สังคมทั่วโลกคนมีปัญญาเรื่อง ความโง่ ความยากจน ความเจ็บไข้ได้ป่วย

ซึ่งปัญหาเหล่านี้พวกนี้เขาจะเข้าไปแก้ปัญหาก็ก่อน โดย

- แก้ปัญหาความโง่ ด้วยการเปิดสอนภาษาอังกฤษ เปิดโรงเรียน เปิดสอนอาชีพระยะสั้นระยะยาว ส่วนใหญ่ใช้ภาษาเป็นหลักรู้สี่กสะดวกดี

- แก้ปัญหาความจน เมื่อคนเหล่านั้นมีความรู้แล้วเขาก็หางานให้ เมื่อหางานให้ก็กลายเป็นสมาชิกเขา เสียเงินค่าสมาชิก เงินนั้นก็กลับมาบำรุงเขา แก้ปัญหาความยากไร้

- แก้ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ ก็มียาให้ มีการบำบัดโรคให้รักษารวมไปถึงครอบครัว

ทำให้คนซึ่งมีปัญหาโง่ จวน เจ็บ อันเป็นปัญหาหลักของโลก ไม่ใช่เฉพาะแต่ประเทศไทย สำนึกคุณความดีของเขา ช่วยให้เขาสามารถดึงคนกลุ่มนี้มาได้จำนวนมหาศาล ในขณะเดียวกันจากการทำงานของเขาก็มีการเมืองเข้าอยู่เบื้องหลังด้วยพลังทางการเงินและอำนาจแฝง

ลัทธิมอร์มอนก่อนจะเข้ามาเมืองไทยตอนนั้นได้สู้กันอย่างแรง รองประธานาธิบดีมาเอง ติดต่อกับกระทรวงต่างประเทศ ต่อมาอดีตประธานาธิบดีมีจดหมายมาขอให้มอร์มอนมาเผยแพร่ในประเทศไทย ต้องต่อสู้กันมาก การต่อสู้แบบนี้ระยะสั้นๆ ต่อไปทำไม่ได้ทั้งหมดจนถึงขั้นทำอะไรไม่ได้เลย เพราะว่าเป็นการกระทำของปัจเจกชน ไม่ใช่กลุ่มองค์กรทางศาสนา โดยอาศัยความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารบ้านเมือง พุดชี้แจงอธิบายให้เขาเกิดความเข้าใจ แต่จะทำได้ระยะสั้นๆ เท่านั้น เพราะความเปลี่ยนแปลงเป็นนิรันดร์

อยากให้คุณ ๒-๓ องค์กรที่มีการเคลื่อนไหวในเมืองไทย ทำไมทำงานในแนวรุกได้มากคือ โยเร เจ้าแม่กวนอิม สายอนุตตราจารย์ชิงไห่ เป็นคนญวนมาจากไต้หวัน มาในนาม

พุทธแฝง ๓ ลัทธิด้วยกัน สายโยเรนนี่สายของพระศรีอารีย์
สายเจ้าแม่กวนอิม มาจากสายอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ สาย
อนุตตรอาจารย์ชิงไห่ อธิบายตัวเองคล้ายๆ กึ่งเทพกึ่งมนุษย์
ทำให้พวกนี้เผยแพร่ลัทธิของตัวเองเร็ว รุกเข้าไปในวัดต่างๆ
ถ้าท่านไปเที่ยวทางภาคเหนือ ตามแถบภูเขาต่างๆ จากจังหวัด
คุ้ยธานีไปเรื่อยๆ จะเจอภาพเจ้าแม่กวนอิมอยู่ในวัด วาง
โกไล้พระประธาน หน้าพระประธาน บางที่สูงกว่าพระประธาน
บางที่ก็จัดเป็นโต๊ะหมู่คนละชุดกัน รูปเจ้าแม่กวนอิมใหญ่และ
แพร่หลายมาก อย่างที่ไซค์ชัย ๔ เป็นร่างทรงเจ้าแม่กวนอิม
ก็เผยแพร่รวดเร็วมาก สมาชิกเพิ่มขึ้นเงินหลังไหลเข้ามาทั้งใน
และนอกประเทศ เวลานี้สร้างเจดีย์พระพุทธเจ้า ๑๐,๐๐๐ องค์
ด้านศาสนาสายรุกที่มาจากไต้หวัน ที่กำลังจะซื้อภูเขาแถว
เชียงราย กำลังจะสร้างวัดคร่อมภูเขา ซึ่งเขาทำสำเร็จที่ L.A.
วัดซีไห่ลี้ที่ L.A. ใหญ่มาก คร่อมภูเขาเหมือนกัน

สันติโคกก็ใช้แนวแตกเซลล์ แต่ใช้วิธีขอมซ่อ ภาพตัด
กับมอร์ม่อนและธรรมกาย เป็นลักษณะโฆษณา การโฆษณา
นี้ถ้าสวยต้องถึงที่สุดจึงจะเป็นจุดสนใจ ถ้าไม่อย่างนั้นต้อง
ชี้เหว่ที่สุด เหมือนตกลงกับพระเอก นางเอก เป็นธรรมชาติของ
มัน โฆษณาสมัยหนึ่งเสนานิเวศน์กับสัมมากร เเสนานิเวศน์
แข็งแรงยังกับวัง สัมมากรโฆษณาขึ้นเป็น ๔ เส้า เข้าไปหลบ
ฝนนิดหน่อยพังลงมา แล้วพูดว่าพຽงนี้ไปอยู่บ้านสัมมากรดีกว่า
ภาพติดทั้ง ๒ ภาพ สัมมากรไม่ได้เน้นอะไร แต่เป็นภาพตัดสี่

ชาวเอเชียดำเข้ามาตัดทำให้ติดหูติดตาของคน เป็นแนวการ
โฆษณาที่เก่งมากๆ

เพราะฉะนั้น แนวของสันตติโคกจะเรียบง่ายคล้ายๆ
ไมยวินดียีนร้ายต่อบุคคลทั้งหลาย จะเข้ามาต้องมาถึง ๗ ครั้ง
ถ้าไม่ถึง ๗ ครั้งจะไม่ยอมรับการสนับสนุน ทำให้คนรู้สึกที่
มีความรู้สึกที่ สำคัญทำบุญไม่ได้ง่ายๆ ต้องใช้เวลามาก ใคร
เข้าร่วมได้แสดงว่าตนเองเก่งมาก เป็นวิธีอ่อยเหยื่อเพื่อกระตุ้น
อหังการของมนุษย์ ให้รู้สึกว่า เราก็หนึ่งเหมือนกัน คนอื่น
ทำได้ ฉันก็ทำได้ ฉันก็ไปของฉันเรื่อยๆ แสดงว่าฉันก็แ
เหมือนกัน สามารถทำบุญร่วมกับสันตติโคกได้

เวลานี้สันตติโคกมีสมาชิกหลายพัน เสียสละให้กับองค์กร
ไม่ใช่ธรรมดา เคยคุยกับลูกศิษย์ของสันตติโคก มีเงินเดือน
๓,๐๐๐ กว่าบาท เขาให้สำนัก ๒,๓๐๐ บาท ใช้แค่ ๗๐๐
บาทต่อเดือน ลองคิดง่ายๆ ว่าถ้าให้เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท
๑๒ เดือนก็ ๑๒,๐๐๐ บาท สมมติว่า ๗,๐๐๐ คน ดีเสียว่า
๙๐ ล้านบาท เงินที่เข้าสู่องค์กรเฉพาะสมาชิกบำรุง อย่าง
ธุรกิจต่างๆ ของบริษัทต่างๆ ๓-๔ บริษัท มีหนังสือเอกสาร
ที่เผยแพร่ เงินเข้าจำนวนมหาศาล การเคลื่อนไหวพวกนี้เป็น
รูปธรรม เวลามีปัญหาเขาเข้าคูลูกได้ มหาวิทยาลัยบาง
แห่งอย่างมหาวิทยาลัยร่วมค่าแห่งเขาเข้าทำกิจกรรมอยู่ตลอด
ธรรมกายใช้แนวแตกเซลล์แบบเดียวกันจาก ๑ เป็น
๑๐ เรายังคิดว่าถ้าวันไหนธรรมกายมีสมาชิกเป็นแสนได้ขยาย
ที่เดียวก็ได้เป็นล้าน เป็นสมาชิกอยู่ตัวให้คนละ ๑,๐๐๐ บาท

ต่อปีที่ได้ ๑,๐๐๐ ล้านแล้ว จะทำอะไรได้มาก เขาทอดกฐินหลายปีมาแล้ว ได้ตั้ง ๔๐๐ ล้าน

องค์กรเหล่านี้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพิ่มสมาชิกและเกาะติดสมาชิกแบบเดียวกับโยเร สมาชิกที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว เขาจะติดตามตลอด หายไปไม่ได้จะมีคนติดตาม แบบโบสถ์ของคริสต์เป็นแนวประสานระหว่างเศรษฐกิจกับศาสนา การระดมมวลชนศาสนิกเข้ามาไว้ในกลุ่มของตนเอง ลอกเลียนพิธีเมกกะของศาสนาอิสลามดึงจำนวนคนมหาศาลมาไว้ในอาทิตย์แรกของเดือน

ที่สำคัญคือ ชาวคราวการเคลื่อนไหวขององค์กรเหล่านี้เป็นรูปธรรม จนคนรู้สึกว่าเขาได้ ขณะที่พวกเขายังใช้แบบเดิม พระก็ยังใช้แบบเดิม ชาวบ้านก็ยังนึกไม่ออก คือเด็กรุ่นใหม่ แกะจะถามว่า

**พระคือใคร?
มีไว้เพื่ออะไร?
ได้ประโยชน์อะไร?**

คำว่า **ประโยชน์** ถ้าเราตอบไม่ได้ องค์กรทางศาสนา แม้จะ ๑ ปีข้างหน้าก็น่าห่วง

จากการที่องค์กรสหประชาชาติพูดว่า

“วิกฤตทางจิต วิกฤตทางสังคม วิกฤตทางจิตวิญญาณ ที่จะเกิดขึ้น พอรุนแรงขึ้นๆ สิ่งที่จะช่วยโลกได้ คือพุทธธรรมเท่านั้น”

พระพุทธศาสนาในอนาคต

แต่นั้นคือสิ่งที่องค์การสหประชาชาติคาดหวัง เขาประชุมกัน ๔๘ ประเทศ เขาคาดหวังอย่างนั้น

สำคัญว่าถึงจุดนั้นเรามีบุคลากรทำงานตรงนี้หรือไม่

องค์การทางศาสนาเคยเตรียมตัวที่จะทำงานตรงนี้หรือไม่ ในความเป็นจริงแล้ว การจัดองค์การศาสนาพุทธในประเทศไทยนั้นมีโลกทรรศน์แคบ คือมองว่าฉันคนเดียวเท่านั้นที่เป็น เมื่อก่อนยิ่งหนักกว่านี้ วัดใหญ่ๆ พระบวชมาแล้วต้องให้บวชใหม่ที่วัดนั้น เช่น พระ ก. อยู่ต่างจังหวัด เข้ามาอยู่วัดหนึ่งเขาต้องบวชใหม่ หมายความว่า พระอื่นไม่ใช่พระชิบวชคนมาไม่เป็นพระต้องมาบวชใหม่ แสดงให้เห็นความเป็นเราเป็นเขาสูง

ต่อมาธรรมยุตกับมหานิกาย ต่างฝ่ายต่างก็หาว่าอีกฝ่ายหนึ่งไม่ใช่พระ นั้นแสดงว่าโลกทรรศน์คับแคบมาก มีความเห็นแก่ตัวเชิดชูตัวเอง หลงตัวเอง อวดเครื่องอยู่ไม่กี่เรื่อง ทำให้เราสูญเสียเวลาตรงนี้ไปมาก

ถ้าเราหันมาทบทวนว่า

แต่ละวันเราได้อะไรจากสังคมบ้าง?

แน่นอนเราได้อะไรๆ จากสังคมมาก แต่เราคิดหรือไม่ว่า

เราให้อะไรแก่สังคมบ้าง?

เราเคยมองกลับมามาตรงนี้บ้างหรือไม่ว่า เราให้อะไรแก่สังคมบ้างในเมื่อสังคมให้อะไรแก่เรามากแล้ว เราทำงานกันแต่ในแนวรับกับแนวรับ และหลีกเลี่ยงลักษณะการมองศาสนา

อย่าลืมพระพุทธเจ้าทรงวางพระธรรมไว้ ธรรมะคือหลักปฏิบัติ แต่วินัยเป็นหลักนิติศาสตร์กับรัฐศาสตร์ วินัยคือนิติศาสตร์ การปฏิบัติตามวินัยเป็นรัฐศาสตร์ ที่ต้องมียุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการดำเนินการ การทำงานจะต้องเข้าใจเจตนาารมณ์ของวินัยแต่ละข้อด้วย ไม่ใช่อย่าไปว่าเขาเลย เขาต่ำเขาว่าอย่างไรก็ช่างเขา ไม่ใช่อย่างนั้น นั่นคือหลักกรรมปฏิบัติ แต่รัฐศาสตร์ต้องชี้แจง

พระพุทธเจ้าทรงวางไว้เวลาเขาติเตียนพระรัตนตรัย ว่า

๑. เราอย่าโกรธ
๒. ถ้าเขาพูดถูกต้อง ก็ยอมรับเขา
๓. ถ้าเขาพูดไม่ถูกต้อง ต้องชี้แจงให้เขาเข้าใจ

นี่กลายเป็นพระอริบายไม่ได้ ชี้แจงให้เข้าใจไม่ได้ พระเถียงกับชาวบ้านไม่ได้ ดูให้ดีเราไม่มีคำสอนอย่างนั้น พระอรหันต์ท่านยังต้องชี้แจง เมื่อมีคนโจมตีพระพุทธเจ้าที่กรุงราชคฤห์ ตอนไปเผยแผ่ศาสนาที่กรุงราชคฤห์ หลังจากพระสารีบุตรบวช มีการปลุกระดมที่กรุงราชคฤห์ คนที่ไปทำความเข้าใจกับชาวบ้านในยุคนั้นคือพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป คือใคร คือพวกปุราณชฎิล ๑,๐๐๐ รูป กับพวกพระสารีบุตร ๒๕๐ รูป ไปโต้ตอบปัญหาธรรมกันกลางตลาด การทำงานในแนวรัฐศาสตร์ต้องมียุทธวิธีต่อสู้ ป้องกัน รักษา คุ้มภัยพิภพกันอย่างเดียวไม่ได้

การป้องกันพระศาสนาเหมือนการบริหารบ้านเมือง ต้องมีการป้องกัน มีการบำบัด มีการบำรุง มีการรักษา

เมื่อเราต้องทันเหตุทันการณ์

มองกลับมาดูว่า ศาสนาเราในโอกาสต่อไปน่าจะ
จะเป็นอย่างไร? โดยจะมอง ๔ จุดใหญ่ๆ อันเป็นสาระัตถะ
ของพระพุทธศาสนา

ด้านศาสนธรรม

ในด้านศาสนธรรมถึงอย่างไรก็จะมีเลือนหาย แต่จะ
ไปผสมผสานอยู่ในที่อื่น เพราะว่าศาสนธรรมเป็นสังฆธรรมที่
ไม่มีใครปฏิเสธได้ ใครจะเพี้ยนอย่างไรก็ไปเถอะ แต่ความ
จริงแล้วต้องเป็นอย่างนั้น กาลต่อไปศาสนธรรมจะถูกนำไปไว้ใน
เนื้อหาวชิการต่างๆ จะเห็นว่าหลายปีมานี้ ถ้ามองเทียบ
เคียงระหว่างพระกับนักปราชญ์ ชาวบ้าน นักพุทธธรรมะ
ชั้นเยี่ยม เทียบเคียงกันแล้ว ชาวบ้านมีมากกว่านักเขียนตำรับ
ตำราทางพระพุทธศาสนา แม้แต่เรื่องภาษาบาลีก็เขียนออกมา
พุทธปรัชญา การแปลพุทธปรัชญาออกมา การดึงเอาพุทธ
ปรัชญาในแต่ละสายออกมาทำเป็นเอกสารเผยแพร่กัน ลอง
เดินสำรวจหนังสือในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแล้ว
น่าเป็นห่วง ไม่ค่อยมีงานของพระ งานของพระไม่ค่อยเป็น
ชั้นเป็นอัน ไม่ค่อยมีที่ไปที่มา ไม่ค่อยชัดเจน แต่ชาวบ้านเขา
ศึกษาพุทธปรัชญากัน ระดับปริญญาเอกมีผู้หญิงจบปริญญา
เอกหลายคน แม้แต่อิสลามยังจบปริญญาเอกสายพุทธศาสนา
ตรงนี้เป็นเรื่องที่น่าห่วงว่า

พระพุทธศาสนาในอนาคต

ศาสนธรรมที่เราศึกษา ถ้าเราศึกษาอยู่แบบนี้ต่อไป พระจะติดต่อกับชาวบ้านได้อย่างไร ในเมื่อภาษาสำนวน ไวยากรณ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว ตรงนี้ถ้าพระเราไม่ปรับตัวเอง ไม่ปรับปรุงศาสนศึกษา พยายามใช้ภาษาที่ติดต่อกับชาวบ้านได้ ใช้ภาษาแบบเทศน์ในโบสถ์ พูดกับคนไม่รู้เรื่อง เพราะพระเราอดพูดภาษาแบบเทศน์ในโบสถ์ไม่ได้ พูด ยานๆ ซ้ำๆ ขอบกล่อมนิทราให้หลับ ศาสนธรรมแน่นอน ไม่หาย จะต้องไปอยู่ในส่วนต่างๆ นักปรัชญายุโรปไม่น้อยเลย เอาพระพุทธรูปศาสนาไปใส่แล้วอ้างเป็นความคิดตนเอง ช่างเถอะ ไม่ว่ากัน พุทธธรรมเป็นสมบัติของมนุษยชาติ ขอให้หลักธรรมอยู่คู่โลก ช่วยเหลือโลกก็แล้วกัน แต่ปัญหาอยู่ที่ องค์การบริหารพระพุทธศาสนาที่เป็นการต่อสู้กับยุคข้อมูลข่าวสารจะมี ๒ อย่างคือ **การศึกษาพระพุทธศาสนา** และ **การเผยแผ่พระพุทธศาสนา**

เราทันสมัย ในเมื่อเราต้องการพูดกับคนที่มีข้อมูล ข่าวสารหลากหลาย เราเคร่งมาก บางทีหนังสือพิมพ์ก็ไม่อ่าน ฟังวิทยุก็ไม่ฟัง ข้าวอะไรก็ไม่ดู เคร่งวินัย ปิดตาตัวเอง เราไม่ได้สังเกตว่าพระพุทธเจ้าในทางทันเหตุการณ์

พระพุทธเจ้าทรงเป็นโลกวิทู พระพุทธเจ้าดูโลกตั้งแต่เข้ามืด ตื่นเช้าขึ้นมา พระพุทธเจ้าก็ดูโลกแล้ว ตรวจดูสัตว์โลก ทั่วไป มีปัญหาตรงไหนจะไปเทศน์ตรงไหน ใครควรจะเทศน์อย่างไร คนนี้มีบารมีอย่างไร มีการศึกษาข้อมูล มีการประเมินผล มีการสรุปผลเสร็จก่อนจะเทศนาธรรมแก่คน

เหล่านั้น พระพุทธเจ้าทรงทำอย่างนี้ตลอด ๔๕ ปี นี่คือหลักในการทำงาน แต่เราบอกไม่ได้ ต้องเคร่ง เมืองไทยตีความพระพุทธศาสนาในรูปที่กลัว ทำให้ถูกครอบงำด้วยความคิด ไม่นึกว่า

พระพุทธเจ้าทรงเป็นพระสัพพัญญู ทรงมีพระปัญญาสมบุรณ์

พระพุทธเจ้าทรงเป็นจิปปัญโญ คือมีปัญญาไว รับสั่งไว เร็ว ท่านเร็วกว่าพระอรหันต์ ๑๖ เท่า พระอานนท์พูดได้ ๘ คำ พระพุทธเจ้าทรงพูดได้เร็วกว่าพระอานนท์ ทรงทำเร็ว ทรงตัดสินใจพระทัยเร็ว ทรงมีสติสมบุรณ์ ลองนึกดูเรื่องอะไรที่เราารู้ดี เราจะพูดได้เร็ว

พระพุทธเจ้าไม่เฉื่อย แต่พวกเราคิดคล้ายๆ พระพุทธเจ้าเฉื่อย นิ่งก็เฉื่อย ทำอะไรก็เฉื่อย เป็นความคิดผิดๆ พระก็เลยเฉื่อยไปหมด ฝึกเรียนนักธรรม เรียนบาลี มีคนที่ไหน เขาสอบเนติบัณฑิต ๓ ชั่วโมง เขาตอบ ๑๐ ข้อ พระตอบปัญหาหน้ากว่าๆ ตอบเสีย ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาทียังไม่เสร็จ ฝึกคนมาให้เฉื่อย คิดช้า ทำอะไรช้าไม่ทันคน สร้างเป็นลักษณะนิสัย

ความคิดตรงนี้ต้องสัมมนากัน ดูตัวอย่างพระพุทธเจ้า และพระสาวกทั้งหลาย นั่นคือ พระธรรมที่เคลื่อนไหวเป็นรูปธรรมจริงๆ ว่า ตรงนี้พระพุทธเจ้าท่านทำอย่างไร พระสาวกท่านทำอย่างไร มีตัวอย่างเป็นอันมากในบาลีที่ท่านแสดงไว้ที่ศาสนธรรม

ถ้าคณะสงฆ์ไม่รับรองศักรการการศึกษา โดยจัดการศึกษาในลักษณะก้าวหน้าให้ทันกับเหตุการณ์เรียกว่า **ทวิจักขุมิตา ๒** ด้าน **รู้คติโลก คติธรรม**

พระพุทธเจ้าทรงเป็นโลกวิทู พระพุทธเจ้าสอนชาวโลกก็แบบโลก สอนภาษาแบบชาวบ้าน ยกตัวอย่างการขั้บรถ การสงคราม วิชาการเหล่านี้ถ้าเราไม่รู้ เราจะพูดกับชาวบ้านได้อย่างไร โดยไม่ได้เรียนทางโลก โลกกรอบอยู่ตรงไหน ไม่ดูทางโลกคืออะไร อยู่ตรงไหน พระพุทธเจ้าบอกไว้ที่ไหน? อย่างไร? เราไม่ค่อยได้ดูกันว่าจริงๆ ข้อห้ามนี้อยู่ที่ไหน? ห้ามเรียนวิชาการทางโลก ทางโลกกรอบมันอยู่ตรงไหน? ในเมื่อพระพุทธเจ้านำเอาสงครามมาเทศน์ได้ เช่น พระพุทธเจ้าพูดถึงหลักยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการทำสงคราม ว่า

๑. **ฐานภูสโล จ โหติ** มีชัยภูมิเหนือกว่าข้าศึกในการรบ
๒. **ทูเรปาทิ ยิงไกล**
๓. **อกุขณเวทิ ยิงได้ไว**
๔. **มโหโต กายสุส ปหาเลตา** ทำลายขุมกำลังได้

นั่นคือ หลักยุทธศาสตร์เอามาสอนในการรบกับกิเลส ล้างสอนรบกับอะไรๆ ทรงสอนไว้เป็นอันมาก เรื่องโลกๆ ตูลาการพิจารณาคืออย่างไร พระไปเจอตุลาการ เขาพิจารณาคดี นำมาฟ้องพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงแสดงลักษณะของตุลาการที่วินิจฉัยคดีก็เรื่องโลก พฤติกรรมของชาวโลกทั้งนั้น เวลานี้เรายึดติดในรูปแบบขยับตัวเองไม่ได้ การศึกษาของคณะสงฆ์จะต้องปรับวิธีการบริหารจัดการ

สิ่งที่ต้องมองต่อไปคือ บุคคลที่เข้าสู่ระบบนี้ คณะสงฆ์ ต้องไม่บีบตัวเองว่า คนที่บวชเท่านั้นคือศาสนิกที่เราจะต้องดูแลรับผิดชอบ ศาสนาพุทธเป็นของพุทธบริษัท ซึ่งส่วนใหญ่ก็อยู่ข้างนอกวัด เราต้องเอื้ออาทรต่อคนกลุ่มนี้ ต้องดูแล ต้องจัดการศึกษาให้คนกลุ่มนี้ มีหลักสูตรในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก สร้างลูกหลานสร้างเยาวชนขึ้นมาด้วยการจัดการศึกษา

พระจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมอย่าคิดว่าจะต้องเป็นพระเท่านั้น บางทีต้องเอาอาสาสมัครที่ผ่านการฝึกอบรมกันมาแล้ว มาช่วยงานในด้านนี้ นั่นคือคุณูปการอย่าลืมคนที่ดูแลพระพุทธศาสนาคือคนที่ผูกพันกับวัดมาตั้งแต่เด็ก คนที่บวชมาจนเป็นใหญ่เป็นโต เคยเป็นเด็กวัดหรือใกล้ชิดกับวัดมาก่อน ได้เห็นพระคุณของพระพุทธศาสนา อย่างพระเจ้าตากสินมหาราช พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ท่านเป็นเด็กวัด เป็นสามเณร เป็นพระ บวชกัน ๓ พรรษา ชีวิตของท่าน ๓ วัย ผูกพันอยู่กับศาสนาหลายปี สิ่งที่สร้างความเจริญ เหตุผลทางสติปัญญาท่านได้มาจากศาสนา ทั้ง ๒ พระองค์ทรงรักพระพุทธศาสนามาก เสียสละเพื่อพระพุทธศาสนามาก ทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาตลอดพระชนมชีพของพระองค์ นั่นคือสิ่งที่คณะสงฆ์ต้องมอง

ประชากรระดับรากหญ้านับเป็นฐานในการที่พระจะเข้าไปดูแลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพระ จะทำได้ไหม? ถ้าไม่ทำตรงนี้แสดงว่าโอกาสในการสร้างศาสนทายาทได้

หายไป การคาดหวังว่าจะเด็ดขาดเมื่อเธอจบมหาวิทยาลัยมาแล้ว เมื่อจบ ม.๖ ไปแล้วยากที่จะเกิดผล คนเหล่านั้นจะเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่สนับสนุนศาสนาจะเอามาเป็นแกนหลักไม่ได้ เขามีเงินมีทองมีฐานะก็ไปแล้ว ไปทำงานข้างนอกดีกว่า ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปแรงดึงดูดของโลกแรงมากกว่า หลักธรรมจะไม่มีปัญหา จะอยู่ในเนื้อหาวิชาการต่างๆ อยู่ในรัฐศาสตร์ ในเศรษฐศาสตร์ ในนิติศาสตร์ คณะสงฆ์หรือองค์กรของรัฐ พร้อมหรือยังว่าจะใช้ตรงนี้ เพราะวิชาการพุทธศาสนาทั้งหมด จะมีธรรมะเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง เชื่อมต่อทุกจุดของการทำงาน ใครจะเป็นนักธุรกิจ ทำนา ทำสวน จะเป็นอะไรก็ตามทุกอย่างต้องมีคุณธรรมเป็นตัวหล่อเลี้ยง ความคิดในทางคดีโลกจะไม่มีคุณธรรมตรงนี้ไม่ได้

คณะสงฆ์จะต้องมีนักวิชาการ มีบุคลากรที่จะดึงเอาสารัตถะจากพระไตรปิฎกออกมา จำแนกออกกว่า นี่คือรัฐศาสตร์ นี่คือนิติศาสตร์ นี่คือสังคมศาสตร์ นี่คือจิตวิทยา เป็นต้น ดึงออกมาให้หมดแล้วมาผสมผสานกัน

นิยามความหมายคำว่า จิตวิทยา ความหมายว่าอย่างไร พูดว่าอย่างไร ในจุดนี้เพื่อให้เห็นความโดดเด่นของความรู้ที่เกิดขึ้นจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า คนจะมีความเคารพหนักแน่นในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม เคารพภูมิปัญญาของพระสงฆ์ เมตตา กรุณาของพระสงฆ์ ที่ได้ดึงเอาสิ่งเหล่านั้นมาให้เขา จะให้เขาค้นเองเขาค้นไม่ได้ เป็นเรื่องใหญ่

คณะสงฆ์ต้องมีคณะทำงาน ต้องมีความกระตือรือร้น ต้องมีวิญญูญาณของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ต้องสืบสาน พระคุณของพระพุทธเจ้า จะเห็นว่า พระพุทธเจ้าไม่หยุด การเผยแผ่ ภารกิจส่วนใหญ่ของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะเทศน์ จะบิณฑบาตร จะทรงสั่งสอนตลอด พระพุทธเจ้าเสด็จออก บิณฑบาตร ขณะบิณฑบาตรยังเทศน์เลย เจอคนก็ยื่นคุยกััน นั้นแหละเทศน์ ทำงานเผยแผ่ธรรมะทุกอย่างทุกโอกาส

คณะสงฆ์ต้องตื่นตัวในเรื่องของการศึกษา ทั้งเป็นการ ศึกษาด้วยตัวเอง จากการเผยแผ่ การเผยแผ่ที่มีรูปแบบชัดเจน และสื่อติดต่อเขาได้ ๒ ทาง ไม่ใช่หลับตาเทศน์ คนจะสงสัย อะไรบ้างไม่รู้ ไม่ได้ดู เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้ ก็ลงแล้ว คนก็เอาคำบูชาภัณฑ์เทศน์ไปให้ที่กุฏิแล้วก็จบกัน ไม่ได้อะไร ขึ้นมา เพราะขาดสื่อสัมพันธ์ทางใจ

คนเขาต้องเห็นคุณูปการตรงนี้ เราควรมองตัวอย่างจาก ใคร ดูตัวอย่างง่าย ๆ สันตือโคกกับธรรมกาย สันตือโคกมี ลูกศิษย์ของโพธิรักษ์ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน ที่ตายแทน โพธิรักษ์ได้ ธรรมกายมีไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ตายแทนอาจารย์ ได้ ตายแทนทัตตชีโว ธัมมชโยได้ แสดงว่าเขาารู้สึกว่าชีวิตเขา มาจากหลวงพ่อกของเขา ท่านพ่อกของเขา เขามีวิธีการสอน อย่างไร เราต้องมองตรงนี้ด้วย ไม่ใช่ปฏิเสธไปเลยโพธิรักษ์ ใช้ไม่ได้ ไม่เอาเยี่ยงก็เอาอย่าง ดูวิธีการเขาทำงานอย่างไร ไม่ใช่ไม่ดีทั้งหมด แต่เราต้องเลือกสรรได้ ไม่ใช่ปฏิเสธทิ้ง ไปเลย

ศาสนบุคคล

ศาสนบุคคลที่จะไหลเข้าสู่ระบบการบวช จะคาดหวังอะไรไม่ได้มากนัก ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจโรงงานต่างๆ จะกระจายไปเต็มพื้นที่ มีเขตอุตสาหกรรมขนาดย่อม ขนาดกลาง ในส่วนต่างๆ ของประเทศ เพื่อสกัดกั้นไม่ให้คนเข้าสู่ส่วนกลางมากเกินไป มีอีสเทิร์นซีบอร์ด มีสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มีอะไรต่อมิอะไร อย่างน้อยมีอยู่ ๔ จุด ด้านลาว ด้านมาเลเซีย ด้านอ่าวไทย ด้านพม่า กลายเป็นที่เกิดอะไรขึ้นมา โดยเฉพาะความต้องการด้านแรงงาน และในขณะเดียวกัน ทางการศึกษาของบ้านเมืองขยายขึ้นไปถึง ม.๖ ตรังนี้เราทำอย่างไร ความคิดคาดหวังที่จะตื่นต้นกับคำว่า พระสอนเพื่อละอุปาทาน ตัวเองไม่ค่อยละเอียดกันได้เป็นมหา มหา ก็แปลว่า ใหญ่ ซึ่งจริงๆ ไม่มีอะไรนัก มหาเป็นชื่อที่เรียกขึ้นมาไม่กี่ปีมานี้ เพราะเรากลัวจะขาดมหา ขาดมหา ป.ธ.๙ เรื่อง ป.ธ.๙ นั้นต้องขาดแน่นอน เพราะ ป.ธ.๙ เมื่อเป็นสามเณรจะไม่มีต่อไป เนื่องจากเด็กที่จบ ม.๑ ก็อายุ ๑๓ อายุประมาณสัก ๑๕-๑๖ เด็กเขาก็โตวัยรุ่นแล้ว เด็กพวกนี้จะไหลไปหลายๆ ทาง คือไหลเข้าสู่โรงงาน อุตสาหกรรมขนาดย่อม เข้าสู่ระบบการศึกษาที่รัฐจัดทั่วไป จำนวนประชากรสงฆ์จะต้องลดลง เวลานี้ลดลงมากแล้ว คณะสงฆ์ยังคิดจะขยายวัด ยังอยากเพิ่มวัดเหมือนจำนวนทหารที่น้อยอยู่แล้ว ยังต้องแยกย้าย กระจายออกไปเพื่อดูแลดินแดน

เช่นกัน จำนวนพระเหล่านั้นส่วนหนึ่งจะไม่รู้สึก ไม่รู้วินัย คนก็จะหมดศรัทธา การเพิ่มประชากรวัดที่เราไปกว้านสร้างไว้ มากๆ นั้น ในที่สุดประชากรเขาไม่มีที่ทำงาน จะมีการขัดแย้ง จะมีการบุกรุกวัด ที่เราเห็นได้ชัดแล้ว วัดเป็นอันมากถูก ชาวบ้านบุกรุก บางแห่งมีเหตุจนถึงขั้นฆ่าพระตาย การ ขยายตัวอย่างนี้ก็ขยายไปตามชนบทต่างๆ จะมีลักษณะ เช่นเดียวกัน ในขณะที่ชาวบ้านไม่มีที่ทำงาน วัดมีที่ใหญ่โตแล้ว หลวงตาอยู่กัน ๒-๓ รูป ะไรคน ๒-๓ คนกินเนื้อที่ขนาดนี้ เสียหรือ นี่คือนี่ที่เด็กรุ่นใหม่จะถามในที่สุดก็จะกลายเป็น ว่าวัดเอาวัดเอาเปรียบเขาทำไม ไปครอบครองที่ดินมากขนาด นั้น ท่านอยู่กัน ๒-๓ คนเท่านั้นเอง นี่คือการคิดคนรุ่นใหม่ เขาก็เริ่มคิดแล้ว พุดกันแล้ว สามารถขยายความเห็นนี้ออก ไปได้อีกมาก

ทำอย่างไรคณะสงฆ์จะได้ปรับองค์กร เพราะการบวช จำนวนมหาศาลอย่างเมืองไทย ไม่ใช่รูปแบบเดิมของพระ พุทธศาสนา เป็นรูปแบบที่พระมหาธรรมราชาธิไทและ พระเจ้าอยู่หัวพระบรมไตรโลกนาถคิดขึ้นปรับรูปแบบเพื่อจะ พัฒนาบุคคลากรภายในชาติให้เข้าสู่ร่มเงาของพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาศีลธรรมจรรยากับวิชาชีพติดตัวไปประกอบอาชีพ ที่เหมาะสมกับยุคสมัยของท่าน

ยุคสมัยนี้ความจริงไม่จำเป็นอะไรนักที่จะคิดในแนวนั้น เป็นเรื่องตามธรรมชาติ แต่อย่าไปคาดหวังว่าคนกลุ่มนี้จะ เข้าสู่ศาสนาระยะเวลาสั้นๆ อย่างพระนวกะแต่ละปีมีจำนวน

น้อยนักที่ไม่รู้สึก เราเห็นชัดว่าตัวเลขของพระไม่ได้เพิ่ม มีแต่ลด

การบวชแม้ระบบจะมีคนบวชมาก แต่ช่วงระยะเวลาบวชศึกษารวมอยู่น้อย การศึกษาอบรม แนะนำสั่งสอนยากขึ้น ความเป็นพระมาตรฐานของคนรุ่นใหม่ เขาสึกออกเป็นฆราวาสแล้ว พอเราออกไปข้างนอก อีกรูปแบบหนึ่ง การใช้ชีวิตจะเป็นอีกแบบหนึ่งเลย บางทีพูดกันไม่รู้เรื่อง

นี่คือจุดอ่อนทำให้เห็นว่า ต้องมีการพัฒนาศาสนิกคุณภาพขึ้นมา คือ องค์การสงฆ์จะต้องมีพระที่ศึกษาพัฒนาเรื่องนี้มาโดยเฉพาะ มีการสนับสนุนจากองค์กรของสงฆ์ เพื่อให้ทำงานในด้านการศึกษากับเผยแพร่ เพราะสองด้านนี้ชาวบ้านเห็นเป็นรูปธรรมชัด หากเป็นไปได้ควรมีสังคมสงเคราะห์ด้วย เพราะรัฐบาลแก้ปัญหาโง่จนเจ็บอย่างไร ก็แก้ไม่ได้หมด เพราะการไหลบ่าของสื่อสารต่างๆ คนไทยเราரசุนิยมสูงแต่รายได้น้อย จะเป็นหนี้เป็นสินก็ขอใหญ่ไว้ก่อน ขอดังไว้ก่อนไม่ค่อยคิดการเป็นหนี้เป็นสินว่าเป็นทุกข์ในโลก มักตามใจตนเองและเลื่อนไหลไปตามกระแสสังคมกับค่านิยมผิดๆ

ทฤษฎีบวร

คณะสงฆ์จะต้องรณรงค์ แต่จะเห็นว่าองค์กร บริหารจริงๆ ไม่รู้ว่า “บวร” คืออะไร บวรเป็นองค์กรที่คิดกันมานานแล้ว บ้าน วัด โรงเรียน จับมือกัน บางแห่งพูดถึง “ควร” คือ ครู ว คือ วัด ร คือ ราชการ ราษฎร ตัว ร ๒ ตัวหมายความว่า วัด ราชการ โรงเรียน ราษฎร แต่องค์กร

เหล่านี้ไม่ค่อยจับมือกัน ไม่ค่อยประสานกัน โดยเฉพาะตัวที่จะไปเชื่อมเป็นหลักให้ไม่มี พวกครูก็มีเวลาในการทำงาน ผู้ใหญ่บ้านก็มีภารกิจต่างๆ พระเองพอถึงจุดยอดปรากฏว่าไม่มีหัว ไม่มีคนที่เป็นหลักให้ตรงนั้น มีวัดบางวัดพระบวชพรรษาเดียวเป็นสมภาร มีเณรเป็นสมภาร ส่วนมากเราพูดส่วนกลาง ดูไม่กั้ววัด ต้องพูดถึงวัดทั้งหมด จุดอ่อนที่ศาสนาต่างๆ เขารุกเข้ามาจากด้านนอก ลักษณะป่าล้อมเมือง แต่ว่าพุ่งเป้าไปที่คนโง่จนเจ็บ

ในขณะที่พุทธศาสนิกชนมีลักษณะโดดเดี่ยว กลุ่มธรรมกายเองโดดเดี่ยวออกไป แต่ธรรมกายไม่แรงเท่าสันติอโศก กลุ่มโยเร กลุ่มอนุตตรอาจารย์ชิงไห่ เจ้าแม่กวนอิม แต่ละฝ่ายสร้างจักรวรรดิของตนเองขึ้น ดึงดูดประชากรจากองค์กรสงฆ์เข้าไปเป็นพวก ประชากรเท่าเดิมแต่องค์กรเหล่านี้ดึงดูดออกไป จำนวนประชากรสงฆ์ และคนที่นับถือพระสงฆ์จะลดลงไป

คนเข้าวัดฟังธรรมกาลต่อไปจะลดน้อยถอยลง พระส่วนหนึ่งจะเทศน์กับคนแก่ ๒-๓ คน นั่งหลับๆ ตื่นๆ ฟังเส้าพระเทศน์จบยกมือพนมสาธุไปตามธรรมเนียม จะให้คนเข้าวัดกันอุณหภูมิต่ำคงจะยาก เพราะสื่อทั้งหลายที่บุกไปถึงบ้าน คนยุคฟาสต์ฟู้ดติดใจความสะดวกสบายมานั่งพับเพียบเรียบร้อยกับพระ นั่งแล้วต้องพนมมืออะไรนักหนาที่ไม่รู้เอามาจากไหนไม่รู้ เสริมอัตราให้แก่ตัวเอง ไม่ดูว่าเพื่อนเดือดร้อนขนาดไหนมานั่งพนมมือทุกครั้งทีพูดกับพระ ทำให้

ขาดบรรยากาศของความเป็นมิตร ขาดความใกล้ชิด เดินสวน
หน้อยจะต้องถอดรองเท้า จะต้องแสดงความเคารพ อะไร
นักหนา ทำให้พระเหินห่างจากคนอื่น หลักเหล่านี้เราว่ากันเอง
พระพุทธเจ้าทรงสวมรองเท้า เราสวมรองเท้าก็เดินสวนได้ ก็
ไม่ได้ว่าอะไร เว้นไว้แต่พระพุทธเจ้าไม่สวม เราเดินสวน
พระองค์ เราก็ถอดออกหรือเราหลบเสีย วินัยก็ว่าไว้เพียงแค่นั้น
พระต้องเป็นกัลยาณมิตรของชาวบ้าน ไม่ควรวางมาดเป็น
เจ้าขุนมูลนายมากนัก ความคิดความอ่านชาวบ้านเขาเล็ก
ๆพunya แล้ว พระเรายังทำตนเป็นเจ้าขุนมูลนายกันอยู่อีกมาก
ระวังจะเป็นประชากรตกสำรวจเพราะไม่ยอมหมนปรับตัว
ให้เข้ากับชาวบ้าน ในที่สุดจะห่างเหินไป จับมือกันไม่ถึง
คนเราต้องจับมือกันถึง ไม่ควรทำตัวห่างเหินกันมากเกินไป

ทำอย่างไรองค์กรสงฆ์จะได้จัดการศึกษา ร่วมสัมมนากัน
สิ่งอะไรที่เป็นจารีตก็เป็นจารีต จารีตไม่ใช่พุทธบัญญัติ จารีต
เป็นการตั้งขึ้นสำหรับยุคสมัยนั้นๆ เวลานี้เราก็เคร่งจารีต วินัย
ไม่พูดถึงมากนัก พูดแต่จารีต พระบางพวกอวดเคร่งอยู่ ๓-๔
เรื่อง จนกลายเป็นมานะ อติมานะ อหังการ มมังการ นี่คือ
สิ่งที่จะทำให้เห็นว่าเราวางตัวเหินห่างจากชาวบ้านเกินไป แทน
ที่จะสร้างความเป็นกัลยาณมิตร อย่าลืมนะว่าพระกับชาวบ้าน
อยู่ร่วมกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ไม่เหินห่างกัน บาง
กรณีมีความจำเป็นที่จะต้องสงเคราะห์กันด้วยวัตถุในบางจุด
คณะสงฆ์จัดให้มีองค์กรในลักษณะนี้ แต่คณะสงฆ์ไม่พร้อม
ที่จะทำ เรามีปัญหาเรื่องโลกทรรศน์ต่างๆ ที่ พุทธ แปลว่า

ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อันเป็นอาการของปัญญาบริสุทธิ์ กรุณา
พระบางรูปบริหารพระศาสนาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ จนปัจจุบันนี้
ท่านก็ยังเป็นอยู่ อายุท่านเลย ๙๐ ไปแล้ว ยังไม่ผ่อนมือ
ให้ใคร ความคิดความอ่านก็คือยุคเมื่อถึงศตวรรษมาแล้ว
โลกเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว ทัศนคติของชาวบ้านกับพระ
สถาบันต่างๆ จะต้องปรับตัวให้รู้สึกว่าจะไม่อยู่สูงเกินไป ถ้า
เขาเอื้อมไม่ถึง เขาจับไม่ถึง เขารับไม่ได้ของก็ตก พระจะต้อง
วางตัวให้คนทั้งหลายสามารถสัมผัสได้

ศาสนสถาน

คณะสงฆ์ต้องมองตรงนี้เหมือนกัน เพราะคนยุคใหม่เขา
จะคิดในแง่การลงทุนคุ้มทุนใหม่ ได้กำไรไหม ความคิดแนว
อเนกประสงค์ได้แพร่หลายในสังคมไทยมานานว่า ทำอย่างไร
สร้างอาคารหลังหนึ่งมีประโยชน์ในการใช้สอยมาก ซึ่ง
เสนาสนะของวัดไม่ค่อยมีแนวอเนกประสงค์ ทำให้เกิดความ
สูญเปล่า ไม่คุ้มค่าอยู่ไม่น้อยเลย อาคารสร้างแล้วปิดเอาไว้
ให้เป็นที่อยู่ของปลวกมอดมีให้เห็นเป็นอันมาก เมื่อชาวบ้าน
เห็นว่าวัดนี้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเศรษฐกิจบริหารทรัพย์ที่มีอยู่อย่างไรค่า
ชาวบ้านก็ไม่ให้การสนับสนุน ความคิดตรงนี้มีการต่อต้าน
มานานแล้ว แต่เราไม่ค่อยตื่นตัว ไม่ค่อยมองกระแสสังคม
จะเห็นว่าคำพูดเหล่านี้แพร่กระจายออกไปมาก แสดงว่าสังคม
เขาเห็นด้วย เขายอมเป็นพวก เป็นแนวร่วม ถ่ายเอกสารแจก
จนอ่านไม่ค่อยออก แสดงว่าคนพวกนี้มีคนเกลียดมากและมี
คนเป็นแนวร่วม ลงทุนถ่ายเอกสารแผ่นหนึ่งอย่างน้อย ๓๐-

๔๐ สติงค์ เหมือนนกระแสดอน พ.ศ. ๒๕๑๗ และ ๒๕๒๑ มีถ่ายเอกสารออกมามากแต่ก็คงเลือนๆ ไป แสดงว่าแนวร่วมมากต้องเตรียมตัว ต้องคิดแก้แล้ว ถ้าขึ้นอยู่อย่างเดิม ผลสุดท้ายก็ออกมาอย่างเดิม เวลาที่พระยังชื่นชมกับคำกลอนที่ว่า

วัดจะดีมีหลักฐานเพราะบ้านช่วย บ้านจะสวยก็เพราะวัดดีคืนดี
บ้านกับวัดผลัดกันช่วยยิ่งอวยชัย ถ้าขัดกันก็บรลัษทั้งสองทาง

ผลัดกันช่วย พระช่วยอะไรเขาบ้างไหม?

เคยถามหรือเปล่านั้น ช่วยอะไรเขาบ้าง แต่เขาช่วยพระทุกวัน ตักบาตรให้ทุกวัน นี่คือนี่ที่ต้องตอบเหมือนกัน ไหนว่าผลัดกันช่วยอย่างไร ชาวบ้านเขามองกัน พอคำกลอนนี้เผยแพร่ออกไป กลับมีคำกลอนออกมาต่อต้านว่า

บ้านก็ขัดวัดก็ขูดพูดไม่ออก ฎีกาอบกบุญบ่อยไม่ค่อยไหว
บ้านได้บุญแต่วัดได้ปัจจัย ต่อเมื่อไรจะเลิกบุญพ่อคุณเคย

นั่นคืออะไร คือกระแสสังคมที่เขาต่อต้านคำกลอนบทนี้ ก็เผยแพร่ออกมาจากหนังสือนั่น จากหนังสือนี้ไปเจอในที่ต่างๆ คนก็จำกันได้แพร่หลาย พอๆ กับกลอนบทแรก หมายความว่า สังคมเห็นด้วย แต่กลอนบทแรกพระจำกันได้มากเพราะรู้สึกว่าได้บอกว่าผลัดกันช่วย นี่คือนี่ที่ต้องมองว่า การก่อสร้างต้องมีเหตุผล เพราะในขณะที่ประชาชนไม่มีที่อยู่อาศัยแล้วพระสร้างอะไรที่หรูหรา จะปั้นทอนศรัทธากับชาวบ้าน ถ้าสร้างอะไรต้องอธิบายได้ ชี้แจงได้ ชี้แนะ

ความคิดใช้การประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์จากสิ่งก่อสร้าง
นั้นๆ ได้

ปัญหาที่สำคัญคือ การประชาสัมพันธ์ ทำอย่างไรจะ
ยึดกุมได้ นี่คือจุดตาย เพราะว่าในแต่ละจุดเวลานี้สถานี
ทางราชการ ๕๐๐ กว่าสถานี ถูกยึดกุมด้วยนักธุรกิจ วิทยุ
ของทหาร ถูกบริษัทห้างร้านเหมาไปเป็นปีๆ ถ้าพระเจ้าเจ้าก็
เช่าต่อจากมือที่เท่าไรก็ไม่รู้แพงมาก ลองติดต่อไปที่สถานี
แห่งหนึ่ง ๑ ชั่วโมงต่อคืนเดือนหนึ่งร่วมแสน เป็นวิทยุทหาร
๑๐ กิโลเมตรเท่านั้น พระจะพ่ายแพ้ย่อมนี้ในด้านการให้
ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ถ้าคณะสงฆ์ต้องการสืบสาน
พุทธศาสนาให้แพร่หลายแก่ชาวพุทธทุกชั้นวัย ต้องใช้สื่อทาง
โทรทัศน์วิทยุเป็นหลัก

การเรียนของเราต้องเรียนแบบเปิด แบบมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช แบบมหาวิทยาลัยรามคำแหง

การเผยแผ่ธรรมจะต้องมีคณะทำงานที่เผยแผ่ธรรมะ มี
คณะบุคคลช่วยแก้ปัญหา วิกฤตทางอารมณ์ วิกฤตทางสังคม
วิกฤตทางจิต คณะสงฆ์จะต้องคิด ภาพที่ออกไปหาประชาชน
ตอบปัญหาทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ ติดต่อเฉพาะตัวได้ ออก
กระจายเสียงได้ คณะสงฆ์ต้องตื่นตัว แสดงว่าเมื่อปัญหา
มากมายต้องเกิดมาก สงสารชาวบ้านมาก เห็นความทุกข์ความ
เดือดร้อนของชาวบ้านมาก ไม่ใช่ว่าอยู่อย่างที่เคยอยู่ องค์การ
สงฆ์เป็นองค์กรที่มีคุณประโยชน์ต่อโลก แต่ต้องปรับปรุง
พัฒนาองค์กร เข้าสู่อุดมการณ์ หลักการ วิธีการ ปฏิบัติการ
ยุคพุทธกาล โดยปรับรูปแบบแต่คงเนื้อหาไว้

คนร่วมสมัยคือเด็กรุ่นใหม่ ถ้าพวกเขายอมรับ นับถือ ศรัทธา พระพุทธศาสนาก็จะเดินต่อไปได้ ถ้าทำให้ดีจะต้อง มองปัญหาเรื่องวิกฤต ๓ ประการดังกล่าว เมื่อถึงคราวเรียกร้องหาพุทธธรรม ใครจะเป็นผู้นำพุทธธรรมเข้าสู่มวลชนได้

มวลชนเหล่านั้นเหมือนคนป่วยเรียกหาหมอ เรามีหมอ หรือเปล่า ถ้าหมออยู่เฉพาะประเทศไทย จะทำอะไรเพื่อช่วย โลกได้ ในเมื่อมีปัญหาเกิดทั่วโลก

พระพุทธเจ้าเป็นโลกนายก เป็นที่พึ่งของชาวโลก ทำงาน เป็นโลกาณุกัมปโก ทรงอนุเคราะห์ชาวโลก สถานะของ พระองค์ ทรง เป็นโลกเชษฐ เป็นที่คนโตของชาวโลก เป็น โลกนาถ เป็นที่พึ่งของชาวโลก จะต้องดึงเอาบทบาทนี้กลับมา ต้องสืบสานบทบาทนี้ให้ได้ พระสงฆ์จะต้องเป็นที่พึ่ง พระสงฆ์ จะต้องทำตนเป็นกัลยาณมิตรเป็นที่ที่ดี พระสงฆ์จะต้องชี้ นำ ความถูกต้องให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนทั้งหลายในส่วนต่างๆ ได้

ถ้าคณะสงฆ์เราตื่นตัวพอ การจัดการศึกษา เราต้องมอง ไปถึงศาสนิก โดยเฉพาะเครือข่ายสหภาพโซเวียตในอดีต สหภาพ โซเวียตเมื่อก่อนคือดินแดนของพระพุทธศาสนา จะเห็นว่า ประชากรโลกเมื่อ ๙๐ กว่าปีที่แล้วประชากรไม่ถึง ๓ พันล้าน พุทธศาสนิกชนมีถึง ๑,๕๐๐ ล้านคน เวลานี้ประชากรกว่า ๖,๓๐๐ ล้าน พุทธศาสนิกชนมี ๕๑๑ ล้าน กำลังลดลง อย่างน่ากลัว ในสหภาพโซเวียตคริสต์กับอิสลามไม่เสื่อมไป แต่พระพุทธศาสนาเสื่อมไปมากแล้ว ในอดีตมีรัฐเล็กๆ ประกาศ ว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ

เวลานี้ประเทศอดีตคอมมิวนิสต์ ประกาศว่า ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาประจำชาติ ๒ ประเทศ แม้ประเทศเล็กๆ ก็ข้าง เกอะ กัมพูชา พอแยกออกมา ก็ประกาศ คนเหล่านี้มีปัญหา การสื่อสาร ๗๐ กว่าปี รุ่นปู่ตายตายหมดแล้ว เขามี เฉพาะเอกสาร การศึกษาเล่าเรียน การประพฤติ ปฏิบัติ เขาขอมาเรียน คณะสงฆ์ของเราไม่พร้อมที่จะช่วย รัฐบาล ก็เฉยเมย คณะสงฆ์มีหน้าที่ในการรักษาพัฒนาศาสนา คณะสงฆ์ต้องมีความชัดเจนในเรื่องนี้คือ ในการศึกษา การ ปฏิบัติ การเผยแผ่ เป็นหลัก ต้องนึกถึงพุทธศาสนิกพี่น้อง เราในต่างแดน พวกมองโกเลีย แถบไซบีเรีย แถบอดีต สหภาพโซเวียตมีอีกมาก ชาวพุทธถ้าเราดึงมาได้ เจาะทะลุ สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจตรงได้ พวกเขียงรุ่ง น่านเจ้าจะกลับมา ได้อีกมาก เพราะพวกนี้เป็นพุทธศาสนิก แต่ขาดความรู้ความ เข้าใจในศาสนา การคมนาคมดีขึ้น ถ้าเราทันเหตุทันการณ์ เตรียมคนให้พร้อม จัดองค์กรให้ดี ส่วนหนึ่งควรเป็นฆราวาส พระบุกเข้าไปตอนแรกๆ ไม่ได้ ให้มีฆราวาสเข้ามาช่วย ศาสนา ก็อยู่ที่มือของคนแต่ละยุค ถ้าเราอยู่อย่างนี้ต่อไปก็จะเป็น อย่างนี้ต่อไป แต่ถ้าปรับองค์กรจะมีอะไรดีๆ เกิดอีกมาก เพราะ ว่าคนยิ่งมาก ปัญหา ยิ่งซับซ้อน ปัญหาทางจิตใจยิ่งมาแรง สิ่งที่แก้ปัญหาคิดใจนั้นเป็นสิ่งที่มีความมากที่สุด

ยุคประชากรล้นโลกจะเป็นระเบิดประชากร การประนี- ประนอมกันเพื่อประสานประโยชน์ร่วมกัน จะเกิดขึ้นได้เมื่อ หัวใจคนเหล่านั้นมีธรรมะ แต่ปัญหาสำคัญว่า ใครจะเป็น

คนหยิบยื่นธรรมะให้ ใครจะถือประทีปส่องทางให้แก่โลกในจุดนี้ได้ องค์กรรมจึงเป็นองค์กรที่นำจะพร้อมแล้ว ถ้าจะทำอะไรจริงๆ มีอะไรที่น่าจะทำได้ ที่ดินจำนวนมหาศาล แนวของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ทำอะไรก็คิดระดับเดียวกัน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ให้เช่าเท่าไร เราให้เช่าเท่านั้น เพื่อเอาเงินนี้เข้ามาดำเนินงานพระพุทธศาสนา เพราะเงินต้องมีถ้าไม่มีเงินจะทำอะไรไม่ได้เหมือนกัน เวลานี้จะออกจากวัดแต่ละที่ก็ต้องจ่ายสตางค์แล้ว ไม่เหมือนกับยุคสมัยพระพุทธเจ้า พูดว่าพระไม่ต้องมีเงินก็พูดได้ แต่เมื่อความจริงๆ คำพูดนั้นใช้ไม่ได้แล้ว เพราะความจริงปัจจุบันเราทำอะไรไม่ได้ถ้าไม่มีเงิน

รัฐบาลเองก็พร้อมที่จะสนับสนุน พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ พูดมาตั้งนานแล้ว เขาประกาศขอ ๕% เพื่อสนับสนุนพระพุทธศาสนา ๕% ของงบประมาณ อีกไม่กี่ปีก็เป็นล้านล้านแล้วขอ ๕% ถ้าศาสนาคริสต์ อิสลาม มีปัญหาที่เฉลี่ยกัน อิสลามมี ๓% คริสต์มี ๑.๕% เราให้ ๒% แล้วกัน คิดกันตามลำดับเปอร์เซ็นต์ เงิน ๑๐๐ บาท อิสลามเอาไป ๓ บาท คริสต์เอาไป ๒ บาท พุทธเอาไป ๙๕ บาท พุทธคนมากเสียภาษีมาก นี่คือความยุติธรรม แล้วก็พูดจกกันให้รู้เรื่อง องค์กรรมทางศาสนาอย่าทะเลาะกันเอง เราเสียเวลาทะเลาะกันมานานแล้ว

พระธรรมยุตกับพระมหานิกายทะเลาะกันมาตั้งแต่ต้น มาเขียนหนังสือต่อกัน สร้างความสับสนให้เกิดขึ้นภายในจิตใจ

ของพุทธศาสนิกชน ทุกวันนี้ดีขึ้นมากแล้วเป็นเพื่อนเป็นฝูงกัน เป็นสิ่งสวยงาม แต่ต้องเดินต่อไปเพราะโลกก้าวหน้าเร็วมาก สังคมข้างนอกลองเปิดวิทยุโทรทัศน์ดูเถอะ ไม่เห็นมีอะไร คนชั้นนำสังคมขณะนี้มีอะไร ไม่ได้แสดงภูมิปัญญา โทรทัศน์ รายการดังๆ ก็ไม่มีอะไร ถ้ามัวให้อะไรแก่สังคม ก็ให้สังคม เขาอยู่เพลินๆ ไปวันหนึ่งๆ เป็นแนวจิตวิทยา ดึงคนมาให้อยู่กับความเบิกบานสำราญกายใจต่างๆ โดยลืมไปว่าโลกจริงๆ ไม่ได้เป็นอย่างนี้

ถ้าเราจะอยู่ให้ได้ดี ต้องทำงานในแนวรุกอย่างพระพุทธเจ้าให้ได้ พระพุทธเจ้าทรงทำงานแนวรุก ไม่เข้าใจว่าเวลานี้เราคิดอย่างไร เมื่อเรามองไปที่การทำงานของพระพุทธเจ้า จะพบว่า พระพุทธเจ้าทรงอยู่จำพรรษาในวัดตอนเช้าพรรษาอย่างมาก ๔ เดือน ออกพรรษาพระพุทธเจ้าเสด็จไปสั่งสอนประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ แทนที่จะรอคนเข้าวัด แทนที่จะใช้ อวนดักกลับใช้อวนลาก โดยลากอวนไปหาปลา อวนลากนี้ลากอวนไปหาปลา แต่อวนดักต้องรอปลาไปหาอวน รอปลา ตาบอดเข้ามา

จะเห็นว่าคนที่เข้าฟังเทศน์ ส่วนมากจะเป็นคนแก่ มองมาตลอดมองมาตั้งแต่เป็นเด็ก เคยไปช่วยญาติเลี้ยงวัวนี่ก็ถึง แล้วอนาคตใจตัวเองว่า ชีวิตเรามีค่าเท่ากับวัวตัวหนึ่งเท่านั้นเอง วัวไปกินหญ้าเราไปนั่งหิวอยู่ข้างนอก นั่งตากแดดดูวัวก็นึกว่าชีวิตเรามีค่าเท่านี้เอง ถ้าเราใช้ชีวิตไปไม่คุ้มค่าน่าเสียดายชีวิต นั่งเทศน์กับยายแก่ตาแก่ ๑๐-๒๐ คน เทศน์อยู่ก็ปี

ก็ชุดนี้ อย่างนี้ได้อะไรขึ้นมา ชีวิตเราเกิดมาชาติหนึ่ง ต้องทำอะไรให้คุ้มค่านั่น ต้องใช้แนวรุกไปสู่สถานที่ต่างๆ การศึกษาต้องพัฒนาบุคลากร เอาสิ่งดีงามในพระไตรปิฎกซึ่งเป็นขุมทรัพย์อันประเสริฐออกมาเผยแพร่ แต่ต้องสื่อให้พูดกับชาวบ้านรู้เรื่อง งานหลักต้องเน้นที่การศึกษา การปฏิบัติ การเผยแพร่ จารีตบางอย่างต้องเอาออกเสียบ้าง อย่าไปติดจารีตและอย่าไปอวดเคร่งครัดดูหมิ่นกัน แค่นี้เป็นจารีต เอาตัวหลักของพระวินัยไว้ พระวินัยว่าอย่างไร ยึดพระวินัยไว้ก็ดีอยู่แล้ว ไม่ต้องสร้างจารีตขึ้นมาใหม่ วินัยมีความถูกต้องสมบูรณ์อยู่แล้ว

การเผยแพร่

จะต้องมีคณะบุคคลทำงาน ศึกษาข้อมูลแนวอริยสังขปัญหาคืออะไร? สาเหตุของปัญหาคืออะไร? เป้าประสงค์คืออะไร? หลักการวิธีการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร?

ปัญหาเหล่านี้มาสัมมนากันให้ได้ วางแผนเป็นปีๆ ไปการทำงานต้องเอาจริง หุ่นเทชีวิตจิตใจกันไปจริงๆ ข้อมูลไม่ใช่ยากอะไร ข้อมูลขอจากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย จากที่ไหนก็ได้ ไม่ต้องลงสำรวจมีคนสำรวจไว้มากแล้ว เราเอาเฉพาะปัญหามาศึกษาดูว่าตรงนี้จะแก้กันอย่างไร ใช้ธรรมชาติข้อใดจะอธิบาย แก้ไขได้อย่างไร โดยใคร รัฐควรสนับสนุนอย่างไร ทั้งประสานการทำงานกันทั้งศาสนา กับทางรัฐ บุคลากรต้องเน้นที่คุณภาพอย่าเน้นที่ปริมาณ

อย่าหวังปริมาณ ปริมาณนั้นแน่นอนต้องลดแน่ วัดต่างๆ โดยเฉพาะวัดในชนบทจะร้างเพิ่มขึ้น ถ้าเราไม่ปรับตัวไม่เริ่มต้นตัว

ดังนั้น การหันเหเหตุการณ์อยู่เสมอ ศาสนาจะเป็นคุณูปการไม่ใช่เฉพาะประเทศไทย แต่จะเป็นคุณูปการต่อโลก ถ้าเราถึงจุดนั้นได้ ประเทศไทยจะเป็นมหาอำนาจทางจิตวิญญาณเป็นความคิดฝันมานานแล้วว่า

เราจะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจนั้นอีกสิบชาติ ก็เป็นไปได้ เราเป็นไปได้เพียงมหาอำนาจทางจิตวิญญาณได้อย่างเดียว

วาติกันมีอาณาจักรระจ้อยร่อย เนื้อที่พันไร่ไม่ถึงดี มีประชากร ๑,๐๐๐ กว่าคนเท่านั้น สามารถครอบงำความคิดของโบสถ์คริสต์ทั่วโลก แสดงว่าครอบงำทางจิตวิญญาณได้จากลักษณะนี้ถ้าเกิดศรัทธาในศาสนาพุทธ ประเทศไทยก็คือประเทศที่สองของเขา เราได้ทางวัฒนธรรม ได้ทางเศรษฐกิจ ได้ทางสังคม ได้ทางการเมือง เป็นพวกเดียวกัน ศาสนาเดียวกัน ไทรศัพท์คุยกันก็ได้ เราควรเป็นอาจารย์ เป็นกัลยาณมิตรพวกเขาให้ได้ ต้องเป็นอาจารย์ของชาวโลกให้ได้ ถ้าคิดจะถามไปขอทุนอเมริกาตอนนี้ ๒๐๐ กว่าล้านเอามาทำอะไรเสียเหลี่ยมเปล่าๆ ต้องเป็นอาจารย์เขาให้ได้

มองตรงนี้มานานแล้ว ถ้าเราทำตรงนี้ได้ เราจะได้เป็นมหาอำนาจทางจิตวิญญาณ พระของเรา คนของเรา แทนที่จะถูกดูหมิ่นรังเกียจ แต่ภาพพจน์อย่างในปัจจุบัน จะเป็นที่

เคารพนับถือศรัทธาเหมือนพระฝรั่งที่เขานับถือประเทศไทย
เวลานี้

พระฝรั่งเวลาพูดอะไร เขาอ้างเมืองไทยตลอด เขาบอก
ญาติโยมว่า กลับบ้านคือกลับเมืองไทย แล้วสิ่งเหล่านี้
เราขยายได้ ถ้าเรามีคุณูปการต่อเขา และเขาได้รับผลจาก
ศาสนา เราเอาจิตวิญญาณเขามาได้เป็นอย่างดีก็ตีตมาได้หมด
ข้อสำคัญต้องเอาจิตที่ทำให้เขารักเขาศรัทธานับถือมาให้ได้ แล้ว
อย่างอื่นเราจะตีมาได้หมด

สรุปแล้ว การวางแผนปฏิบัติลักษณะต่างๆ ก็เป็นเพียง
ความหวัง คาดการณ์เอาไว้ว่าต่อไปจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้
จะเป็นได้หรือไม่ได้ผลที่เกิดก็ไม่สามารถรู้ได้ เพราะเงื่อนไข
ปัจจัยแต่ละปี แต่ละยุคแต่ละสมัยเปลี่ยนแปลงไปเร็ว และ
บางครั้งเราก็สุดวิสัยที่จะไปทำอะไรได้ โดยเฉพาะกับความ
จริงที่ว่า ไม่มีทั้งอำนาจ ไม่มีทั้งหน้าที่ ไม่มีทั้งตำแหน่ง

นับว่านี่คือ เรื่องใหญ่ เมื่อมีความคิดตามพระ
พุทธปณิธานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่
ทรงแสดงไว้ดีแล้ว ก็ต้องช่วยกันคิดช่วยกันฝัน แล้ว
ค่อยช่วยกันสานฝันกันไป ถักทอกันไป แล้ววันนั้นคง
อยู่ไม่ไกลเกินฝัน จงฝันและฝันต่อๆ กันไป

**ชีวิตของทุกท่านที่มีอยู่
เป็นจุดความฝันอยู่แล้วมิใช่หรือ?**